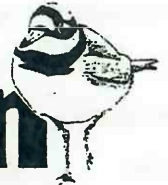

Sandeviften

Fugle, natur & miljø i Vestjylland

ÅRSRAPPORTEN 2002

3. Kvartal 2003, nr. 3

SANDEVIFTEN: udgives af Dansk Ornitologisk Forening lokalafdeling Ringkøbing Amt.

REDAKTION: Ole Amstrup og Henning R. Sørensen

TRYKKERI: Stoholm Trykkeri

GIRO: 9224904 v/Kasserer Erik Enevoldsen, Holmsland Klitvej 126, 6950 Ringkøbing

ABONNEMENT:	For de 4 numre i 2000	60,- kr.
	Løssalg Årsrapporten	40,- kr.
	Øvrige nr.	20,- kr.
	Gamle numre	5 - 10 + porto

TEGNERE: Peter Kristensen ,(forsiden)

Indledning

Bedre sent end aldrig! Der har været nogle småproblemer med den nye web-baserede database (DOFBase3), men nu skulle alle forhåbentlig være med. Desuden har vi valgt at vente på nogle afgørelser fra Sjældenhedsudvalget.

Som I måske allerede har bemærket er Årsrapporten udkommet i en tyndere udgave. Der er skåret ned på antallet af behandlede arter, men dette behøver ikke at gå ud over rapportens kvalitet. Fra redaktionens side har vi valgt en kursændring af flere grunde, bl.a er arbejdet bag en Årsrapport meget tidskrævende. Det kræver en meget stor indsats af medarbejderne + redaktørerne. For blot 5 år siden var det meget spændende læsning, når Årsrapporten kom ind ad brevsprækken, men tiderne har ændret sig. Med diverse hjemmesider, dofcalls og den nye webbaserede DOFbase kan man sagtens følge med i, hvad der sker inden for fuglefronten. Men for en del arter er det rart, at der kommer en status. Her kan bl.a nævnes sjældne til halvsjældne ynglefugle. Med den nye form håber vi at der kommer mere fokus på ynglefuglene.

2002 var et flot fugleår. For det første ynglede skestorken for første gang i over 80 år. 5 reder blev fundet ved Skjern å. Desuden var der fremgang hos sløruglen, der ynglede med 10 par. Derimod ser det ikke så godt ud med kirkeugle. Kun 3 par blev registreret, så arten er på vej til at forsvinde. Blæderne overraskede positivt med at yngle i en grusgrav. Hele 5 nye for amtet blev registreret i 2002. Det drejer sig om Fyrremejse, Halsbåndstroland, Hvidhalset Fluesnapper, Gulbenet Klire og Rosenterne. Sidst i denne rapport kan historierne vedr. disse fund læses. Desuden sås sjældne fugle som Kohejre (2), Sort Ibis, Steppehøg, Stribet Ryle, Prærieløber (2), Damklire, Hvidvinget Terne (5) og Rosenstær (4). Derudover var der rekordforekomster af Sodfarvet Skråpe, Silke- og Sølvhejre, Rød Glente, Trane, Islandsk Stor Kobbersnepe og Hvidvinget Korsnæb.

Data til denne Årsrapport stammer fra den nye DOFBase3, Feltnyt fra DOFRingkøbings amts hjemmeside (<http://www.dof-ringkobingamt.dk/fuglenyt.asp>) samt fra DMU's årsrapport fra Tipperne 2002 (http://www.dmu.dk/1_om_dmu/2_afdelinger/3_vibi/nyhedsbreve/dmu_kyst_tipperne_2002.pdf).

Frivillig støtte-indbetaling.

Hvert i år i første udgivelse af Sandeviften er der indlagt et girokort til frivillig indbetaling en god støtte til bladets fortsatte eksistens. Jeg må med røde ører melde, at det glemte vi i år. Derfor er der så i årsrapporten indlagt et girokort og jeg håber, I vil gøre god brug af det - og jeg vil benytte lejligheden til at sige tak til de mange, der støttede bladet med et bidrag i 2002.

MØDER

Det nye Caretaker projekt

Mandag d. 3. november kl. 19.30

Aulum Fritidscenter, markedspladsen 10, Aulum

Oplæg ved Henning Heldbjerg og Thomas Vikstrøm fra Fuglenes Hus, København

Se omtale i sidste nummer af Sandeviften

Årets ornitologiske oplevelser.

Onsdag d. 3. december kl. 19.30

Aulum Fritidscenter

Traditionen tro vil amtets fuglefolk mødes denne aften for at vise billeder af årets hits, eller for at fortælle om det forgangne års fugleoplevelser. Både indslag om fjerne rejsemål og oplevelser med fuglene i haven er velkomne. Deltag aktivt denne aften med dias, papirbilleder og videoptagelser. Der er også god lejlighed til en fuglesnak omkring bordene. Foreningen er vært ved en kop kaffe.

Bearbejdning af materialet:

Allan Kjær Villesen	Sule til og med Sort Ibis
Morten J. Hansen	Svaner og Gæs
Karl Erik Kristensen	Rovfugle
Leif Novrup	Andefugle, Vendehals og Fiskeørn
Ole Amstrup	Vadefugle, Vagtel til og med Traner, samt Skestork
Svend Erik Petersen	Kjover, Måger og Terner
Egon Østergaard	Alk, Ugler, Spætter, Skrigefugle og Duer, samt Tinksmed
Ulf E. Møller	Toplærke til og med Misteldrossel
Lars Holm	Sangere
Niels Peter Brøgger	Stor Tornskade

Indsamling og fordeling af materialet:

Henning R. Sørensen

Redaktion:

Ole Amstrup og Henning R. Sørensen

Korrektur:

Henning R. Sørensen og Ole Amstrup

Anvendte forkortelser:

Pull.	=	pullus
Juv.	=	juvenil, d.v.s. ungfugl i den første rigtige fjerdragt frem til den første vinterdragt opnås gennem fældning af kropsfjerene
Imm	=	immature, d.v.s. ikke ynglende ungfugle fra første vinterdragt til kønsmodenhed.
Ad.	=	adult, d.v.s. voksen, kønsmoden fugl
1k, 2k	=	alder i kalenderår. En fugl er i sit første kalenderår (1k) fra klækning om sommeren og frem til nytår, derefter 2k hele det følgende kalenderår.
R, rast	=	rastende fugl
T, træk	=	trækkende fugl
F, fou.	=	fouragerende, d.v.s. spisende fødesøgende fugl
Sy, syng	=	syngende fugl
N,S,Ø,V	=	nord, syd, øst, vest - angiver trækretning
P, primo	=	dagene 1 til d. 10 i måneden
M, medio	=	dagene 11 til d. 20 i måneden
U, ultimo	=	dagene 21 til d. 31 i måneden
SU	=	Dansk Ornitologisk Forenings Sjældenhedsudvalg
Sdr.	=	fugl i sommerdragt
Vdr	=	fugl i vinterdragt
M	=	han
F	=	hun
*	=	SU Art - Arter som skal tilsendes SU

Bidragydere til Årsrapporten 2002

ABB Alex B. Bühring
 AHA Anders Hammergart
 AKV Allan Kjær Villesen
 APN Anni & Peter Nielsen
 AMS Anders Mehlgård Sørensen
 AMY Anders Mythue
 AnS Anders Søgaard
 ASF Alex Sand Frich
 ASN Anja Smollerup Nielsen
 AWM Andreas Winding Mønsted
 BD Bo Daugård
 BEF Bent Frederiksen
 BHJ Bjarke Huus Jensen
 BJH Bjarne Holm
 BRA Birger Rasmussen
 BRS Bo Ryge Sørensen
 CBT Claus Boe Tøndering
 CGL Carsten G. Laursen
 CH Christian Hjorth
 CSS Carsten Svejstrup Sørensen
 CSV Christian Svane
 DBC David B. Collinge
 DMB David Boertmann
 DMU Danmarks Miljøundersøgelser
 DOFRKØ DOF Ringkøbing Amt
 EE Erik Enevoldsen
 EKR Erik Kramshøj
 ERH Erik Hjøllund
 ET Eigil Thomassen
 EØ Egon Østergaard
 FNI Flemming Nielsen
 FRO Frits Rost
 FT Flemming Thomsen
 GM Gerner Majlandt
 GTA Gert T. Andersen
 GVJ Gorm Vogensen Jensen
 HAJ Harry Jensen
 HBA Henrik Baktoft
 HBØ Henrik Böhmer
 HET Henning Etrup
 HHN Henrik Haaning Nielsen
 HK Henrik Knudsen, Holstebro
 HKN Henrik Knudsen, Rudkøbing
 HRS Henning Rose Sørensen
 HSC Henning S. Christensen
 HST Henrik Stenholt
 HWJ Henning Witt Jensen
 IM Ingrid Madsen
 IST Inge Stendorf
 IV Inger Vedel
 JAHC Jan Hjorth Christensen
 JB Jens Ballegaard

JBA Jørgen Ballegaard
 JBK Jan Bolding Kristensen
 JBO Jens Boesen
 JBY Jens Ole Byskov
 JC Jette Clemmesen
 JCO J. Cordes
 JDR Jan Dresler
 JFN Jens Friis Nielsen
 JHH Jens Hjerrild Hansen
 JHK Jens Hasager Kirk
 JLY Jørn Lykkegård
 JN Jørgen Nørgård
 JOB Jens Ole Byskov
 JOC Jens Overgaard Christensen
 JOF John Frisenvænge
 JOL Jon Lehmberg
 JOP Jørgen Pedersen
 JPA Jørgen Pagter
 JRP Jens Ryge Petersen
 JWJ Jan Winther Jensen
 JØO Jan Østerby Olesen
 KBC Kenneth Bach Christensen
 KEB Keld Bakken
 KEK Karl Erik Kristensen
 KIA Kield Andersson
 KJH Jan Kjeld Hansen
 KKK Klaus Kevin Kristensen
 KKN Kristan Kirk Nielsen
 KMO Klaus Malling Olsen
 KNP Knud Pedersen
 KO Kent Olsen
 KRN Kenneth Rude Nielsen
 KST Keld Stougaard
 KUC Kurt Bredal Christensen
 LAC Lars A. Clark
 LAM Lars H. Mortensen
 LBO Lars Borup
 LBR Lasse Braae
 LDH Lise Dahl Hansen
 LH Lars Holm
 LIO Lisbeth Olesen
 LN Leif Novrup
 LP Lennart Petersen
 LPA Lars Paaby
 MAL Marianne Linnemann
 MBA Mogens Bak
 MER Mogens Erlandsen
 MJ Martin Jessen
 MJH Morten Jenrich Hansen
 MK Martin Kviesgaard
 MMH Morten Møller Hansen
 MMJ Michael Mosebo Jensen
 MSL Morten Stampe Larsen

NPB Niels Peter Brøgger
 OA Ole Amstrup
 OGI Ole Gylling Jørgensen
 OJE Ole Jensen
 OKM Ole K. Mikkelsen
 OLH Ole Hansen
 OLI Ole Lilleør
 OO Ole C. Olesen
 OTH Ole Thorup
 PAJ Palle Jørgensen
 PBB Per B. Baden
 PEN Poul Erik Niebuhr
 PF Peter Flansmose
 PHK Peter H. Kristensen
 PKJ Per Kjær
 PLA Peter Lange
 PP Peter R. Pedersen Derau
 PPO Per Poulsen
 PRA Per Rasmussen
 PWB Per Wessel Buchwald
 RBJ Rune Bjerre
 RSN Rune S. Neergaard
 SAL Svend Åge Linderstrøm
 SBR Steen Brølling
 SEE Steen E. Engelbøl
 SEP Svend Erik Petersen
 SFP Stig Frøjk Pedersen
 SIO Silas Olufson
 SKG Skjerngruppen
 STA Stinne Aastrup
 SVB Svend Bødker
 SVI Simon Vikstrøm
 SVR Svend Rønne
 T Tippernes Feltstation
 TA Tim Andersen
 TBN Thomas Buus Nielsen
 TEH Thomas Eske-Holm
 THE Thyge Enevoldsen
 THM Thomas Maul
 TK Tommy Kaae
 TM Tage Madsen
 TN Torben Nielsen
 TOM Tommy Maul
 TRK Tonny Ravn Kristensen
 UEM Ulf E. Møller
 UJE Uffe Jensen
 USV Ulrik Svane

Sortstrubet Lom (*Gavia arctica*): 00030

Kun 17 af årets lommer blev bestemt til denne art. Fuglene var fordelt på 6 observationer, alle fra Vestkysten. Den største var 17/11 7 N Harboøre Tange (MER).

Islom (*Gavia immer*): 00040

Året bød på 3 fugle, hvilket svarer fint til gennemsnittet for de sidste 10 år. I foråret sås 4/3 1 ad vdr Skjern Enge – et overraskende fund helt inde ved Hestholm P-plads, hvor den blev set og fotograferet af Bendt Christiansen*, Ringkøbing Amts Dagblad (via TM,OA). Herefter måtte vi vente til årets sidste dage før de næste fugle dukkede op: 23/12 1 ad vdr Harboøre Tange (OA*) og 28-30/12 1 ad odr Thorsminde (ASF*, OA,RBJ,KIA,JN m.fl.).

Lille Lappedykker (*Tachybaptus ruficollis*): 00070

Der er yngleoplysninger om 12-14 par, hvilket givetvis er et meget lille tal i forhold til de reelle forekomster: Borris Hede: 2 par (OO), Geddal Enge: 2 par (Bent Pors, LN) – set med hhv. 2 og 3 helt små pull så sent som 4/9, Rydhøve: 1 par (CSV, ASN), Skjern Enge: 1-2 par ved Rensningsanlæg, 1 par Vesterenge, 0-1 par Præstholm (OA), Tarm Kær: 1 par (SKG), Timring: 1 par (LH), Tranemose: 1 par (LN), Trehøje Golfbane: 1 par (OO), Vest Stadil Fjord: max. 2 fugle set apr-maj, men 20/8 46 fugle (T) er muligvis overvejende lokale ynglefugle.

Tøppet Lappedykker (*Podiceps cristatus*): 00090

De indsendte oplysninger fra yngletiden vurderes til 167-189 par. Der er grundige tællinger fra Skjern Enge, men ellers er oplysningerne lidt spredte og usystematiske. Antallet af ynglepar er hovedsageligt vurderet på baggrund af de største tal fra foråret.

Sunds Sø: 1 par med 1 pull (IST), Flyndersø: 41+ par (CSV), Stubbergård Sø: 2-3 par (LN), Geddal Enge: 1-3 par (CSV m.fl.), Kilen: 16 par (CSV), Harboøre Tange: 12 par (KKN m.fl.), Veserne incl. Noret: 9 par (MER, AKV), Nørre Sø: 3 par (KEK), Husby Sø: 8 par (KEK), Vest Stadil Fjord: 9 par (OA), Stadil Fjord: 6 par (KEK). Poldene i Nymindestrømmen: 3-13 par (T), Klinkerne v. Poldene: 1 par med pull (SKG), Klægbanken: 10-18 par (T), Skjern Enge: 27-38 par (OA, SKG) samt 15 par Skjern Å-mundingen, 4 par Høje Sande (SKG, KIA, TM).

Gråstrubet Lappedykker (*Podiceps grisegena*): 00100

Der er yngleoplysninger om 18-22 par. Det er på niveau med sidste års rekordstore yngleforekomster. Der er en mindre nedgang i Vest Stadil Fjord, som måske skyldes mindre tælleaktivitet her, men det modsvares af fremgang i Skjern Enge, hvor tælleaktiviteten er høj. Der savnes yngleoplysninger fra de indre dele af amtet – er arten helt forsvundet fra de traditionelle småsøer her?

Geddal Enge: 0-1 par. – 8/5 2 ad (CSV, USV), Noret, Veserne: 1-2 par – 4/5 4 ad, 25/6 1 ad med 2 pull (AKV), Vandborg: 1 par (AKV), Vest Stadil Fjord: 11-12 par – max. 16/7 22 ad 10 juv (OA), Skjern Enge: 2 par Præstholm, 2 par Vesterenge, 1-2 par Hestholm (OA m.fl.)

Nordisk Lappedykker (*Podiceps auritus*): 00110

Der blev kun set 3 fugle, hvilket er noget under gennemsnittet for de sidste 20 år på ca. 5 fugle pr. år. Årets 2 observationer var 30/1 2 Skjern Enge (KIA) og 10/11 1 Ferring Sø (OA).

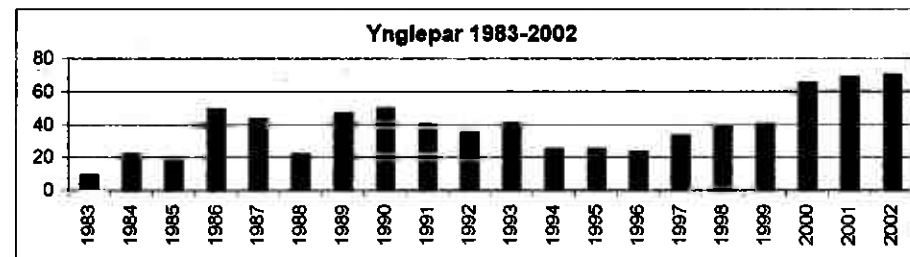
Sorthalset Lappedykker (*Podiceps nigricollis*): 00120

Indrapporteringerne tyder på 48-72 ynglepar, hvilket er helt på højde med rekordforekomsterne i 2001.

Fra ynglelokaliteterne:

Vest Stadil Fjord:	Max. 66 ad 8/5, 30 ad 8/6 (UEM, OA, MJH)	15-33 par
Skjern enge:	Max. 60 ad 13 juv 5 pull 14/7 (OA)	30-34 par
Borris Hede:	2 ad 19/5 ved Kvindly (EØ)	1 par
Veserne Noret:	4 ad 4+15/5 og 5 ad 1 juv 4/8 (AKV, CSV, USV, OA)	2-3 par
Nørre Sø:	2 ad 9/5 (KEK)	0-1 par

Ved Vest Stadil Fjord var der mange fugle i maj og lidt ind i juni, men i juli er der observeret max. 8 fugle, og 2 juv 16/7 er de eneste ungfugle set i området. Det ser således ud til at fuglene har forsøgt at yngle, men med ekstrem lav ynglesucces. På Skjern Enge er der lavet en grundig gennemgang med følgende fordeling på delområder: 3 par Præstholm, 3 par Rensningsanlæg, 20-22 par Vesterenge og 4 par Hestholm (OA m.fl.) Ynglesuccesen var her meget bedre med mange iagttagelser af ungeførende fugle og op til 18 ungfugle på en enkelt tælling.

Figuren viser det vurderede antal ynglepar fra alle de år, hvor der foreligger rimelige oplysninger. Fremgangen i 1986 skyldtes stærkt forøgede bestande i Veserne og Husby/Nørre Søer. Bestanden i Husby/Nørre Sø decimeredes fra 1993, mens Vesernes bestand kun langsomt formindskedes med efterhånden nul ynglesucces frem til 2001, hvor antallet også her var nede på ganske få par. Amtets bestand fik dog en hårdt tiltænkt vitaminindsprøjtning i 1999 med 22 par allerede første år med hævet vandstand i nordlige del af Vest Stadil Fjord, og fra 2001 med en nyetableret og stigende bestand i Skjern Enge. Som det også er set andre steder i landet, reagerer denne art meget hurtigt på etableringen af nye velegnede naturområder.

Sodfarvet Skråpe (*Puffinus griseus*): 00430

Med hele 253 fugle blev der i 2002 sat en markant rekord i Årsrapportens historie. Den hidtil største årstotal var fra 1998 med 85 fugle, og gennemsnittet for årene 1978-2001 er 24 fugle pr. år. Det høje antal skyldes en enkelt kanondag: 31/8 1 N 172 S Nørre Lyngvig (OA, KEK, EE), og samme dag 22 S Trans (JN), 48 S Langerhuse (KKN) og 1 S Vejlbj Klit (CSV, ASN). Fuglene synes således at have ramt kysten ret koncentreret i den sydlige del af amtet med stærkt aftagende antal længere nordpå. Vinden var fra morgenen i SV, og da den før middag drejede mod NV stoppede forekomsterne også. Amtets første junifund var 29/6 2 N Vejlbj Klit (MER, RBJ). Resten af året var tyndt med kun 7 fugle i perioden 5/9-26/10.

Almindelig Skråpe (*Puffinus puffinus*): 00460

Der blev set 7 fugle, hvilket er lidt under gennemsnittet for årene 1978-2002 på 10 fugle pr. år. De blev alle set i perioden 25/6-5/9 ved Nørre Lyngvig med 1-2 fugle pr. dag (LPA, ET, KEK, UEM, EE, OA, MJH).

Stor Stormsvalde (*Oceanodroma leucorhoa*): 00550

Med kun 3 fugle blev 2002 et af de tynde år. Gennemsnittet for årene 1978-2002 er 11 fugle pr. år. Årets første var 23/7 1 Vejlbj Klit (MER) – det er tidligt og kun det andet julifund i amtet. 31/8 2 S Nørre Lyngvig (KEK, OA, EE) var første augustfund i amtet, og faldt sammen med rekordforekomsterne af Sodfarvet Skråpe.

Sule (*Sula bassana*): 00710

Kun vinterobs nævnes. Der blev iagttaget 2 fugle i vintermånederne jan-feb og dec, begge i jan måned: 1/1 1 S Husby Klit (MJH, OA) og 29/1 1 ad S Harboøre Tange (OA).

Sortbrynet Albatros (*Diomedea melanophris*)

En beskrivelse af en observation fra Nr. Lyngvig i oktober er under behandling af SU.

Skarv (*Phalacrocorax carbo*) : 00720

Alt i alt har der ynglet 3.559 par i amtet.

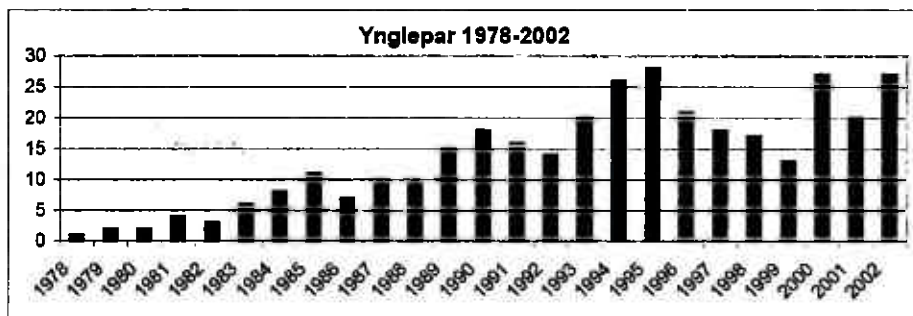
Der er optalt 2.485 ynglepar ved Ringkøbing Fjord af Tipperobservatorerne. Der var 4 ynglepladser med følgende fordeling: 148 par Klægbanken, 773 par Vinterleje Pold, 1.556 par Olsens Pold og 8 par Skjern Enge, hvor ca. 30 fugle forsøgte at etablere en ny koloni, men rederne blev destrueret af Oksbøl Statsskovdistrikt. På Klægbanken og Vinterleje Pold blev alle reder smurt med paraffinolie, mens ca. 900 ud af 1.556 gik fri på Olsens Pold (DMU). Desuden 1.074 par Rønland Sandø (DMU).

Rørdrum (*Botaurus stellaris*) : 00950

Årets ynglebestand anslås til 23-27 par. Det er på niveau med forekomsterne i 2000-2001, og dermed tredje år i træk med store forekomster efter en række halvsløje år.

Paukende hanner er registreret som følger: 4 Sønderlem Vig (HRS,CSV), 1 Geddal Enge (LN,CSV,Usv), 1 Bøvling Fjord (AKV), 3 Felsted Kog (OA), 1-2 Husby Sø (OA), 3 Vest Stadil Fjord (SEP,SiO m.fl.), 2 Stadil Fjord (OA), 1 Vonå og Ådal (ET), 1 Rindum Enge (SEP,SiO), 1 Poldene (T), 2-3 Værmengene (T), 3-5 Skjern Enge fordelt på følgende delområder: 1 par Vesterenge, 1 par Hestholm, 0-1 par Østerenge, 1 par Klinkerne, 0-1 par øst for Albæk (OA m.fl.)

Der synes at være en markant nedgang ved Vest Stadil Fjord fra 8-10 par de to foregående år til nu kun 3, men dette kan til dels skyldes mindre intensiv overvågning og optælling. Dette modsvarer af en mindre fremgang flere andre steder, bl.a. Skjern Enge og Sønderlem Vig.

Ovenstående figur viser antallet af indrapporterede ynglepar primært vurderet ud fra paukende hanner i foråret. Den dækker alle de år der er udgivet årsrapporter i amtet. De lavere tal i de første år skyldes i høj grad mindre dækning af områderne, men samtidig er der helt klart også tale om en reel stigende tendens med visse udsving mellem årene. Der har i øvrigt også været en positiv udvikling i landet som helhed. Der kan som forventet ses en nedgang efter isvintrene i 1981-82, 1985-86, og 1995-96, men ikke efter 1984-85 og 1986-87 – så det foreliggende materiale er ikke helt entydigt hvad det angår.

Kohejre* (*Bubulcus ibis*) : 01110

En adult fugl i sommerdrægt blev opdaget 25/4 ved Haurvig, hvor den kunne ses frem til 2/5 i et sommerhusområde bl.a. fouragerende mellem påskeliljer (EE m.fl.). Derefter dukkede endnu en fugl op 24/6 Skjern Enge (UJE* m.fl.), hvor den kunne ses frem til 28/6. Fndene er godkendt af SU. Der er tidligere kun 3 fund fra amtet fra hhv. 1934, 1989 og 1999.

Fra 1999 er for nylig godkendt 20/8 1 Værmengene (Jostein Kjærandsen* via Frode Falkenberg). Denne fugl var fotodokumenteret og vurderes at være samme fugl, som sås et par gange ved Vest Stadil Fjord i juli og august.

Slikkehejre (*Egretta garzetta*) : 01190

Forekomsterne vurderes til ca. 12 forskellige fugle på baggrund af indrapporteringer og pers. medd., men der har muligvis været endnu flere i omløb. Der er næsten tale om invasionslignende tilstande, hvilket også er set en række andre steder i landet. Det er det klart bedste år nogensinde – til og med 2001 var der i alt kun 22 fund fra amtet. Årets første var 13/5 2 R og dernæst NV Tipperne (T,OTH), og næste var 16/5 1 R Værmengene (KIA). 24/5 2 R og dernæst S Tipperne (T) var muligvis identiske med de første fugle. På Skjern Enge var der en stribe iagttagelser af én fugl i perioden 22/5-28/6 (MAL m.fl.), men 7/7 hele 3 fugle sammen (ASF), og herefter en stribe iagttagelser 8/7-17/8 af 1-2 fugle fra Skjern Enge og Høje Sande. Det vurderes at mindst 5 forskellige fugle har opholdt sig på Skjern Enge. Den 7/6 sås 2 fugle ved Færgen, Bøvling Fjord og to dage senere en enkelt (JOC m.fl.). Endelig sås også 12/7 1 R Tipperne (T) og 17/8 1 Klinkerne v. Poldene (FT).

Sølvhejre (*Egretta alba*) : 01210

Årets forekomster anslås til 6 forskellige fugle, men det er også muligt at så lidt som en enkelt fugl står bag alle iagttagelser. Det er den hidtil største årstotal, og kan sammenholdes med at ialt ca. 20 fugle var registreret i amtet til og med 2001. En meget tidlig fugl sås 9+23+28/2 Noret, Veserne (PHK,JN,HRS,LN). Herefter 29/3 1 Værmengene (OA,HKN,PHK), 1-2/4 samt 3-5/5 1 Vest Stadil Fjord (OA,KEK,UEM m.fl.), 14/5-1/6 1 Skjern Enge på 8 forskellige datoer (JHK,ToM,UJE m.fl.) og 18-19/5 1 Tipperne/Værmengene (T,BRA). Der blev også set en enkelt fugl i efteråret: 25-26/9 1 Skjern Enge (OA,MBA,TM,T).

Fiskehejre (*Ardea cinerea*) : 01220

Der er kun indberettet i alt 64-65 ynglepar fra 2 af amtets mindre kolonier: Anebjerg Plantage 55 reder i brug og Halby 9-10 reder i brug (OA).

Hvid Stork (*Ciconia ciconia*) : 01340

Med kun 5-6 fugle blev året et af de magreste nogensinde, og langt under de seneste år med 1999: 16 fugle, 2000: 28 fugle og 2001: 16 fugle.

2/5 1-Ø Sønder Felding (FT), 22/5 1 R Sdr. Nissum (JB), 25/5 1 Nørre Holmgård (JN), 15/7 1 Gullestrup (SEE) og 19/7 1 Blande (SEE).

Sidst på året dukkede en fugl fra det svenske udsætningsprojekt op ved Vinderup, hvor den tog ophold fra 15/12 og året ud. Fuglen var født i 1980 og lød navnet Stine. Den blev fodret med ællinger og senere sild og svinefedt, og optrådte både i TV og Radio Midt/Vest.

Sort Ibis* (*Plegadis falcinellus*) : 01360

En del observationer, hvor det med stor sandsynlighed drejer sig om samme fugl. Derfor er de alle SU-godkendte som et fund.

19-20/5 1 Værmengene (Geert Lauritzen* m.fl.), 5-7/6 1 Værmengene (MMJ* m.fl.) og 7-16/6 1 Skjern Enge (SVB*, JBY *,OA m.fl.).

Skestork (*Platalea leucorodia*) : 01440

Årets første: 10/3 1 Skjern Enge (OLH). Årets sidste: 28/9 2 Skjern Enge (PEN,BRS)

Renset for oplagte gengangere (flere obs pr. dag på samme lokalitet) kommer vi frem til 391 fugledage. De fleste observationer er selvfølgelig fra Skjern Enge, hvor 5 par ynglede ved å-udløbet (T).

De største obs fra de enkelte lokaliteter:

Tipperne: 13/5 5 NNØ (T)

Skjern Enge incl. Høje Sande: 26/5 15 (EE,UEM,ASF)

Værmengene: 14/7 7 (Heine Clausen)

Vest Stadil Fjord: 28/5 3 (PHK)

Poldene i Nymindestrømmen: 15/5 6 (T)

Plet Enge: 14/5 1 (HHN)

Her en lille rapport om ynglefundet:

"Under en yngleoptylling ved Skjern Å den 16. maj opdagedes 2 skestørke nervøst flyvende over mågerne. Derfor valgte vi at forsvinde fra området så hurtigt som muligt. Efter aftale med DOF's arts koordinator Jan Skriver valgte vi først at besøge lokaliteten den 13. juli. Der var 4 opflyvende fugle, men 5 reder blev fundet. 2 reder havde hver 3 unger, mens der i 2 andre var nylagte æg (1 i hver). Den femte var tom, men var tydeligvis blevet anvendt, idet der var ekskrementer i reden. Ifølge Jan kunne denne rede sagtens have produceret flyvefærdige unger. De to reder med æg var ikke så høje - formodes derfor at tilhøre yngre fugle, der skulle forsøge sig første gang. Ved et ekstra besøg den 29. juli var æggene i de to reder forsvundet. Det ene kuld unger var forsvundet, mens der stadig var 3 ved den anden rede (en af ungerne kunne dog flyve)" (T).

Skestorken ynglede sidst i amtet i 1919, hvor 2-4 par noteredes på Klægbanken.

Knopsvane (*Cygnus olor*): 01520

Her nævnes kun ynglefund.

I alt er der indsendt oplysninger om 132 ynglepår, hvilket er et lavt antal. De seneste par år har der været optalt tæt på 200 ynglepår i amtet. I 2002 er der dog ikke indkommet oplysninger fra Vest Stadil Fjord og Fjandø, der tidligere hver har huset ca. 25 par.

Årets ynglelokaliteter: Klægbanken 79 par, Poldene i Nymindestrømmen 11 par, Olsens Pold 5 par, Vinterleje Pold 11 par, Høje Sande 8 par (alle T), Skjern Enge 16 par (SKG,OA,MBA,TM,JC), Borris Hede 1 par (EØ) og Ferring Sø 1 par (OA).

Sangsvane (*Cygnus cygnus*): 01540

Nogle store tal fra Skjern Enge (faktisk nye amtsrekorder): 19/1 1665 (OA,KEK), 15/12 2441 (ET,JT,JHK,TM) og 21/12 1952 (TM).

Sædgås sp. (*Anser fabalis fabalis/rossicus*): 01571

Nogle blev ikke racebestemt med sikkerhed. Største observation blev 17/2 12 Skjern Enge (ASF,OGJ).

Tundrasædgås (*Anser f. rossicus*): 01574

Et flot år. I de fleste tilfælde drejede det sig om fund af enkelte fugle blandt flokke af Kortnæbbede Gæs langs vestkysten, men en stor flok kunne ses på Værmengene.

Årets første blev set 10/1 2 Skjern Enge (OA), 16/1 8 Værmengene (OA), 25/1 5 Skjernå, Skjern-Borris (OA), 24/2 3 Stavsholm (OA), 1/3 8 Vest Stadil Fjord (OA) og her sås der jævnligt 1-4 fugle i perioden 14/2 - 5/5. Forårets største observation blev en megaflok 12/3 43 Værmengene (HKN,OA) - ny amtsrekord! Flokken var ikke sammen med andre gæs. Forårets sidste blev 6/5 med 8 Fuglsand (PKJ).

I andet halvår kom første obs 15/10 med 2 ved Skjern enge (OA,EØ) og årets største antal blev fundet 1/12 med 9 ved Lønborggård (OA).

Almindelig Blisgås (*Anser albifrons albifrons*): 01590

2002 blev året, hvor de seneste 10 års tilbagegang blev vendt og amtets bedste lokalitet, Værmengene, igen havde besøg af en pæn flok.

Årets første blev set 10/1 1 Skjern Enge (OA). Bortset fra spredte obs gennem foråret af op til 10 fugle på gæselokaliteterne langs vestkysten, var det kun på Værmengene, at der fast rastede 2-cifrede antal. Således 12/2 10, 28/2 71, 4/3 52, 12/3 66 og 25/3 20, alle Værmengene (OA,KIA,TOM). Forårets sidste blev set 6/5 med 4 ved Fuglsand (PKJ).

I sidste halvår sås de første 14/10 7 Vest Stadil Fjord (JB), mens resten af iagtt. kom fra Skjern enge med flg. 2-cifrede obs.: 3/11 19 Grønæltevej Falkbekvej og 1/12 41 Lønborggård (OA).

Årets sidste blev set 17/12 med 9 ved Pumpestation Nord, Skjern enge (MBA).

Grønlandsk Blisgås (*Anser albifrons flavirostris*): 01592

To observationer af i alt 10 fugle: 22/4 1 Fuglsand, Skjern Enge (PKJ*) og 11/10 9 S Haurvig (EE*,ASF* m.fl.).

Dværgegås (*Anser erythropus*): 01600

Foråret bød på 6 iagtt. af farveringmærkede fugle, så det svenske udsætningsprogram har åbenbart haft succes de seneste år. Det var i øvrigt femte år i træk, at arten blev set i amtet og der er nu 18 fund af i alt 22 fugle i amtet.

Både 24/3, 28/3 og 29/3 var der 1 fugl på Værmengene/Tipperne, men ud fra aflæste farvekombinationer af ringene fremgik det, at det drejede sig om 2 forskellige individer de dage (OA,T).

Både 30/3 og 4/4 blev de samme fugle igen set enkeltvis, denne gang ved Vest Stadil Fjord (EE,JBK,PKJ,Jesper Madsen).

Endelig blev der også set en farvemærket fugl 7/4 på Skjern enge ved Lønborggård (Erik Overlund), men da farvekombinationen ikke er oplyst, så det kan ikke udelukkes, at det er en ganganger fra en af de andre lokaliteter.

Grågås (*Anser anser*): 01610

Her nævnes kun ynglefund.

Der er kun indsendt oplysninger om 36-46 ynglepår, hvilket er en klar tilbagegang i forhold til de 60 par i 2001. Dog mangler der oplysninger fra enkelte lokaliteter.

Årets ynglefund:

Geddal Enge/Sønderlem vig:	10 par med i alt 62 unger (HRS,LN,CSv,ASN)
Vest Stadil Fjord:	7 par med min. 17 unger (LH)
Værmengene	min. 4 par (T)
Poldene i Nymindestrømmen:	1 par (T)
Klægbanken:	6-8 par (T)
Vinterleje Pold:	3 par (T)
Høje Sande:	2-10 par (T)
Tipperne	3 par (T)

[Snegås] (*Anser caerulescens*): 01630

Som sædvanligt optrådte der enkelte Snegæs blandt de mange Kortnæbbede gæs.

Allerede på årets første dag 1/1 stod der 2 ved Vest Stadil Fjord (LH). Næste obs kom 24/2 hvor 2 blev set ved Stavsholm (OA), men i perioden 22/3-5/5 var de mere fast ved Vest Stadil Fjord, hvor det ialt blev til 18 obs-dage af 2 fugle

(EKR,EE,OA,APN,TOM,HWJ,CH,KEK,EØ,SEE,THM,CSv,ASN,UEM,MER,PLA,TA).

Den 7/4 var der dog 3 stk ved Vest Stadil Fjord (EE), mens der 24/3 var 1 på Skjern enge (HK,SLJ) og endelig 18/4 1 på Værmengene (OA)

I andet halvår var der 3 obs-dage i perioden 26/9-6/10 med 2 stk ved Vest Stadil Fjord (T,JOL,JB,PLA,EE,ASF,LP,EKR,ABB).

Desuden årets sidste obs 30/12 med 2 på Skjern enge (JC).

Bramgås (*Branta leucopsis*): 01670

En art der konstant har været i fremgang gennem de seneste 15 år og nu optræder i større antal på alle gæselokaliteterne langs vestkysten.

Her nævnes kun, at der blev sat nye amtsrekorder i forbindelse med afrejsen i starten af maj: 6/5 6500 og 7/5 7680, begge Tipperne (T).

Rødhalsed Gås (*Branta ruficollis*): 01690

For tredje år i træk havde amtet fornemt gåsebesøg fra øst. Der er nu 17 fund af i alt 18 fugle i amtet. I perioden 8/10-11/10 1 Tipperne (MJH*,T,APN). Formodentlig samme fugl blev set 14/10 ved Bøvling Klit (familien Lund*). Både 6/11 og 9/11 blev der set en på Skjern enge (OA*). Alle rastede sammen med Bramgæs.

Nilgås (*Alopochen aegypticus*): 01700

Årets første: 3/2 2 Skjern Enge (KiA,MBA) og årets sidste: 26/9 6 samme sted (SEE). Ekstremt mange observationer, især fra Skjern Enge, hvor 1 par ynglede med succes (fik 7 unger) ved Lønborggård. Fra Skjern Enge blev 5 fugle skudt i foråret. 3/6 var der 5 ved Pumpestation Øst, så i foråret har min. 12 fugle besøgt området incl. yngleparret ved Lønborggård. Øvrige lokaliteter med arten: 30/3 2 Vest Stadil Fjord (TRK), 25/5 3s Vest Stadil Fjord (SEP), 22/6 2 Ringkøbing Havn (EE) og nok de samme 26/7 2 Gl. Sogn (OA,MBA).

Gravand (*Tadorna tadorna*): 01730

Ynglefund registreres ved ællingekuld, så de anslåede yngletal er absolut minimumstal: Geddal Enge 10 par, Skjern Enge 2 par, Tipperne 15 par og Værnengene 2 par.

Knarand (*Anas strepera*): 01820

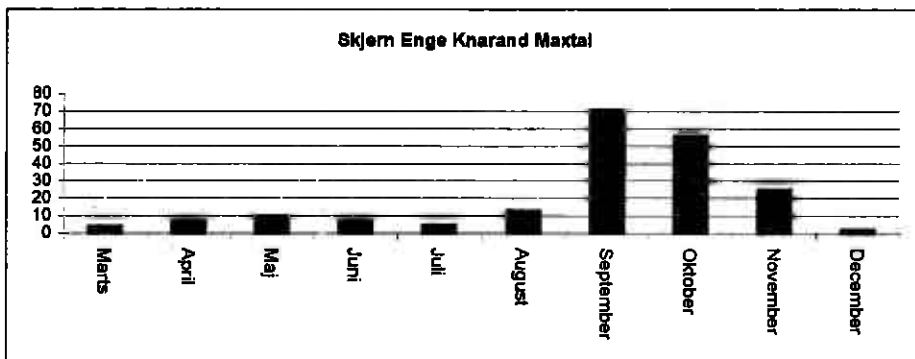
Der er indrapporteret 16-23 ynglepar.

Desværre er der ingen fund af pulli, så parrene må betragtes som sandsynlige eller mulige par. Det bedste sted er Skjern Enge med 6-9 par (SKG,TM, TA,EKR,OA). Derefter følger Værnengene 3-6 par (HBØ,OA), Tipperne 2 par (T), Klægbanken 2 par (T), Høje Sande 2 par (T,OA), Poldene i Nymindestrømmen 1 par (T), Geddal Enge 0-1 par (LN), Nymindestrømmen 1 par (TA), Harboøre Tange 1 par (AKV,OA,MJH,KEK). I år 2001 var der melding om 6-7 ynglepar i Vest Stadil Fjord, men ingen meldinger i år. Der blev dog den 5/5 set 3 fugle her (EE,MER), så det må formodes at der nok også i 2002 har ynglet nogle par.

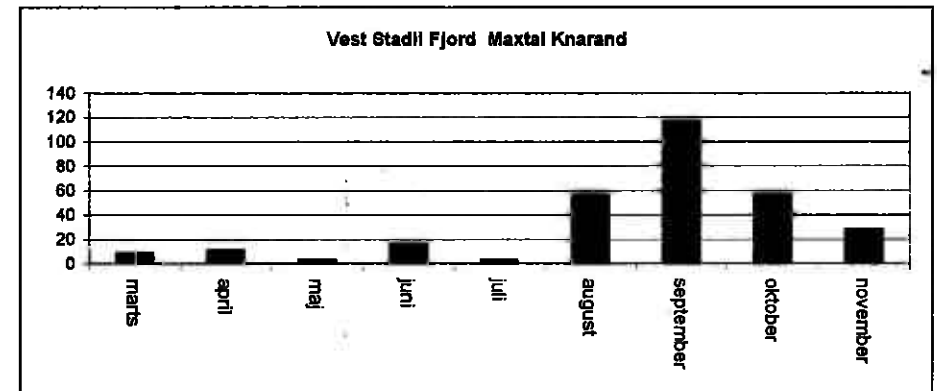
De første fugle blev set til normal tid den 8/3 1 Tipperne (T). Efterårstrækket indledtes medio august og gennem de næste to måneder sås der rigtig mange knarænder i Vest Stadil Fjord og Skjern Enge. Største obs. blev 12/9 117 Vest Stadil Fjord (T).

Det er normalt en sjældenhed med decemberobs. Men det milde vejr i årets to sidste måneder betød, at der kunne ses knarænder langt ind i december, med sidste obs. den 22/12 2 Skjern Enge (OA).

Den bedste måned med flest knarænder er september. Se neden for.

Det bedste sted at se knarænder er Vest Stadil Fjord.

Krikand (*Anas crecca*): 01840

Der er ikke indrapporteret sikre ynglepar.

Krikanden findes normalt ynglende i næringsfattige småsøer, f.eks. hedesøer, og i moser med ringe bredvegetation. Amtet bør derfor huse nogle ynglepar. Ovstrup Hede er et godt eksempel. Her anslås (EØ,OO) den 20/4 at der er 7 par i mosen mod øst. Ved Lillesø i Sdr. Feldborg Pl. har der muligvis ynglet 1-3 par 20/4 (EØ). Også på Borris Hede ved Kovflod kan der have ynglet 2 par, da (OO) her havde 2 par den 1/4. Krikanden lægger gerne sine æg i slutningen af april. Fra et mindre lyngområde ved brunkulslejet i Abildå havde (LH) den 8/6 1, der lettede, hvilket kunne tyde på et ynglefund.

Største forårsobs.: 15/4 5425 Værnengene (OA,MBA)

Største efterårsobs.: 21/9 3810 Skjern Enge (AMY,Nis Rattenborg)

Amerikansk Krikand (*Anas carolina*): 01845

3 andrækker, hvilket er ved at være normalt for denne nordamerikanske svømmeand. 28/3 1 Tipperne (OA*), 31/3-19/4 1 Skjern Enge, Grødesamlingspladsen (KO*,KMO m.fl.) og 16/4 1 i par Værnsande (OA*,MBA). Det var så 22.-24. fund i amtet. På landsplan var der til og med 2002 ca. 55 fund.

Spidsand (*Anas acuta*): 01890

Der er indrapporteret 6-9 ynglepar.

Arten lever fortrinsvis på kystlokaliteter som strandenge, strandsumpe eller på små ubeboede holme. Her i amtet har den ynglet med 2 par på Tipperne (T), 2-4 par på Skjern Enge (T, TM), 1 par på Værnengene (T) og 1-2 par på Poldene i Nymindestrømmen (T).

Antallet af ynglepar i amtet er ikke mange i forhold til Atlasundersøgelsen 1993-96, hvor der kan læses, at én af landets højeste yngletætheder findes på brakvandsengene på Tipperne og Værnengene. I alle tre år var her en stabil bestand på ca. 20 par. Desuden fremhæves Fjandø i Nissum Fjord, som en god lokalitet. Herfra er der slet ingen oplysninger. Det er der heller ikke for Vest Stadil Fjord.

Atilingand (*Anas querquedula*): 01910

Der er indrapporteret 29-36 ynglepar, men der vurderes at have ynglet 35-50 ynglepar.

Yngleoplysningerne kommer fra 4 lokaliteter, nemlig Harboøre Tange 16-18 par (AKV,MJH,KEK,OA), Skjern Enge 10 par (OA), Tipperne 2 par (T) og Værnengene 1-6 par (T). Der er ingen yngleoplysninger fra Vest Stadil Fjord, hvor der sidste år blev talt 20 par (DMU). Men den vurderes at have ynglet ved Vest Stadil Fjord med 5-10 par. Således er der 8/5 set 3 M+4 F (KEK), 18/5 5 M+ 1F (JOL), 7/6 3M+5 F (KEK) og 8/6 11 M+2 F (OA,MJH).

De mange par på Harboøre Tange i forhold til ingen herfra året før, skyldes en grundig ynglefugletælling foretaget 8/6 af 4 mand – AKV, OA, MJH,KEK – på koordineret engennemgang som gav de 16-18 ynglepar. Der blev fundet 14 par liggende parvis, 4 M og 2F, hvoraf den ene ledte fra rede med 1 æg. Desuden så (AKV) den 3/7 1 F med store pull i enghuller SV for krydset.

Atilinganden yngler i lavvandede søer, moseområder og i enge og ådale med jævnlige forårsoversvømmelser. Den kan tillige træffes ynglende på brak- og strandenge. Således har den mulvis også ynglet på Geddal Enge eller snarere det tilknyttede Sønderlem Vig med 0-2 par. Herfra har vi nemlig oplysninger 20/5 1 par + 1 M (LN), 24/5 3 M (CSV), 30/5 1 par +1 M (LN), 9/6 2M (LN).

I august og primo september sås mange fugle på Skjern Enge – de største tal blev 10/8 55, 16/8 61, 18/8 70, 21/8 95 og 1/9 55 (OA,MBA,KIA,MJH). Tallet fra 21/8 er ny amtsrekord!

Skeand (*Anas clypeata*): 01940

Der er indrapporteret 22-31 ynglepar.

Dette svarer nogenlunde til sidste år, hvor der blev indrapporteret 29-35 ynglepar. Det er også de samme ynglesteder, men i år mangler vi tallene fra DMU ved Vest Stadil Fjord, hvor der sidste år blev talt 10-11 ynglepar. Herfra er der dog 8/5 3M+4F (KEK) – kan dreje sig om 3-4 par. Desuden blev der 3/7 på Harboøre Tange set 1 F med store pull i enghuller SV for krydset (AKV). Herfra meldes også om 4+10/5 5M + 2F (AKV) samt 15/5 5M + 1F (USV,CSV) – kan dreje sig om 5 par. Medregnes Harboøre Tange og Vest Stadil Fjord, kommer det samlede antal ynglepar i amtet op på 30-40 ynglepar.

I år blev der således talt 10-18 ynglepar på Skjern Enge (OA,MBA), Værnengene 6 par (T,HBØ), Tipperne 3 par (T), Klægbanken 3 par (T) og Poldene i Nymindestrømmen 0-1 par (T).

Skeanden yngler her i landet ved næringsrige, lavvandede ferskvandssøer eller moser med veludviklet bredvegetation og en rig fauna af vandinsekter, men også på fugtige strandenge med vandhuller, loer og strandsump. Den kan således godt have ynglet på Geddal Enge eller måske rettere på det tilstødende Sønderlem Vig med 0 – 2 par. Den ses nemlig i foråret på Geddal Enge: 21/4 2 M+ 1 F (LN,HRS), 20/5 3 M+ 2 F(CSV), 24/5 4M+1 F(CSV).

Forårets første: 11/3 2 Tipperne (T).

Efterårets sidste: 1/12 3 Skjern Enge (OA)

Rødhovedet And (*Netta rufina*): 01960

Der er i år kun set 17/3 1 han Vest Stadil Fjord (HST,CBT)

Sidste år blev der set 3-4 fugle.

Taffeland (*Aythya ferina*): 01980

Der er indrapporteret ét sikkert ynglefund på Harboøre Tange, idet der den 25/6 blev set 1F med 9 pull. I fyldgrav SØ for krydset (AKV) samt 6/7 1F+6 juv. Harboøre Tange (KKN). Sidste år blev der ligeledes set en hun med 4 pull.

Arten yngler i næringsrige, lavvandede søer og moser, gerne med en veludviklet rørsump, en rig forekomst af vandplanter og med mange vandinsekter. Desuden fåtalligt i brakvand i afsnørede fjorde. I 2001 ynglende der 2 par på Skjern Enge, men i 2002 var der følgende observationer, der kunne antyde yngel: 23/5 2 par Læhegn v. Præstholt (JC), 15/6 2 par Læhegu v. Præstholt (SKG) og 15/6 12M+3F Dige ved Lønborggård (SKG).

Halsbåndstroidand* (*Aythya collaris*): 2000

Ny art til amtet! 31/3-8/4 1 hun Skjern Enge (Hjalte B. Johansen*, Rasmus Strack* m.fl.). Er fotodokumenteret og godkendt af SU. Gæst fra Nordamerika. Se mere andet steds i bladet.

Troidand (*Aythya fuligula*): 02030

Der er indrapporteret ét sikkert ynglefund: 21/7 1 F + 8 pull. Hestholm, Skjern Enge (OA).

Desuden er indrapporteret 12/5 2 ynglepar Værnengene (HBØ).

Arten yngler i næringsrige ferskvandssøer, store åer og brakvandslaguner med en veludviklet bredvegetation.

HalsbåndstroidandxTroidand hybrid* (*Aythya collaris* x *A. fuligula*): 2005

Et fund af en hybrid han: 6+19/5 Skjern Enge (JAHC* m.fl.). Første fund af denne hybridform i amtet. Godkendt af SU.

Havlit (*Clangula hyemalis*): 02120

11 observationer af 38 fugle mod 10 i 2001, 25 i 2000, 49 i 1999 og 33 i 1998. Altså et af de bedre år, men stadig på det jævne.

Alle iagttagelser nævnes: 3/1 3 R Nissum Bredning (OA), 13/2 2 F Gjeller Sø (HWJ), 18/10 2 R N Søndervig (JB), 19/10 4 S Klegod (FRO), 10/11 3 S R Harboøre Tange (OA), 21/11 1 R Harboøre Tange (OA,MBA), 23/12 10 N Harboøre Tange (OA), 28/12 3 F Thorsminde (OA,ASF,JN,RBJ,KIA), 29/12 2 M AD R Husby Klit (JB), 29/12 7 R N og 31/12 1 Thorsminde (AKV). Altså kun 5 i jan&feb, mens resten (33) er set fra okt-dec.

Lille Skallesluger (*Mergus albellus*): 02200

Der er indrapporteret 108 observationer af i alt 230 fugle på 7 lokaliteter. Sidste år var tallene 358 fugle på 77 observationer. Sidste år var hele 12 observationer over 10 ex, i år kun to, nemlig: 3/2 14 Vest Stadil Fjord (EE) og 19/12 12 Skjern Å-munding samt åen (MBA). Der blev set 156 i første halvår og 74 i andet halvår.

Forårets sidste fugl: 20/5 1 2K M Geddal Enge (CSV,LN)

Efterårets første: 1/11 1 F Kilen (HRS,LN)

Max-tallene pr. måned for de 7 lokaliteter er følgende:

	jan	feb	mar	apr	maj	nov	dec
Feldsted Kog:	1						
Kilen:	7					3	2
Geddal Enge:				1	2		
Sønderlem Vig:		2	4				
Vest Stadil Fjord:		14	4	3		5	
Skjern Enge & Å:		5	6	5			12
Tipperne:			1				
Toppet Skallesluger (<i>Mergus serrator</i>): 02210							

Ingen ynglefund indrapporteret.

Yngler ellers sandsynligvis ved Limfjorden, Ringkøbing og Nissum Fjorde.

Stor Skallesluger (*Mergus merganser*): 02230

Der er ikke tegn på ynglefund.

Af oversomrende fugle har der ved havnen i Ringkøbing holdt 8 store skalleslugere til hele sommeren: 16/7 8 (OA), 25/8 8 (ET), 28/8 8 (JB), 29/9 - 1/11 5 R (JB). Desuden sås 1 hun i Skjern Å mellem Skjern og Borris fra d. 8/7 (OA) indtil d. 25/7 (OA) og 1 han i Stadil Fjord mellem 28/7 og 4/8 (KEK).

Amerikansk Skarveand (*Oxyura jamaicensis*): 02250

Der er ingen observationer i 2002.

Den officielle liste for arten i Ringkøbing Amt ser således ud:

1996 - 1F 2K Harboøre Tange

1996 - 1 M Noret

1997 - 1 M Veserne + Noret

1999 - 1 M Vest Stadil Fjord

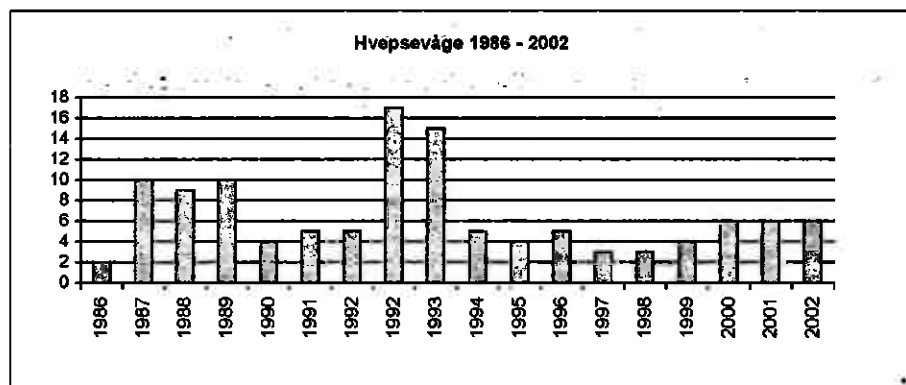
Hvepsevåge (*Pernis apivorus*) 02310

I de sidste 16 år er der set 106 Hvepsevåger (fra 2 til 17 om året) hvilket giver et snit på 6,6 fugl pr. år, så 2002 lægger sig tæt på gennemsnittet med 6 fugle.

Der blev set 4 fugle i foråret og 2 i efteråret.

25/5 1 Klosterheden (JN), 5/6 2 Rindum (SEP), 6/6 1 Klosterheden (JN).

26/8 1R Klosterheden (OA) og 21/9 1 Skjern Enge (AMY, Nis Rattenborg).

Sort Glente (*Milvus migrans*) 02380

Det blev kun til 1 fugl i år. Siden 1986 er der blevet set fra 0 til 4 fugle pr. år, 23 i alt.

6/4 1 Bork (KST).

Rød Glente (*Milvus milvus*) 02390

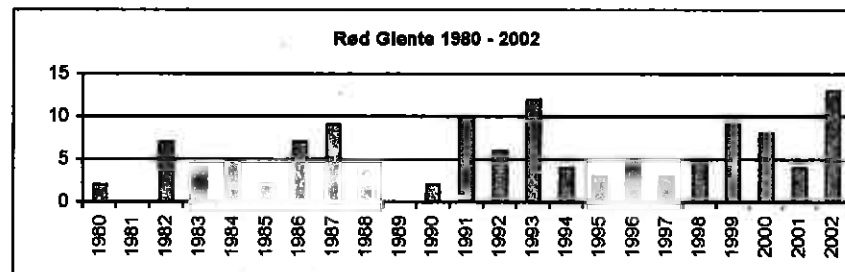
2002 blev det bedste år i årsrapportens historie med 21 observationer af 13 forskellige fugle.

Forklaringen på dette skal nok findes i det faktum, at der specielt i efteråret var mere østenvind end sædvanligt.

Tørre tal viser, at østenvinden det seneste år har blæst ca. 35 % af tiden mod normalt kun ca. 22 % (DMI).

I foråret ses den første glente den 10/4 1 FU + SØ Lønborggård (ET,EØ,KiA), 28/4 1 Bork (BJK), 2/5 2 Ø Bundsbæk Mølle (TM), 27/5 1 Tvis (LN) og 5/6 1 Skjern Å, Skjern-Borris (TM).

I efteråret ses der d. 9/10 1 Værmengene + Bjålum klit (MBA,OA,HKN,EE,ASF,LP,EKR,ABB),10/10 ses 2 Vest Stadil Fjord (EE,ASF,LP,EKR,ABB) og 11/10 ses formentlig de samme 2 Ø Skjern Enge (KST), 12/10 1 Skjern Enge (SKG,JC,TK,KiA), 8/11 1 IK Tarm (KST), 12/11 1 Skjern Enge (KiA,JC,MBA), 19/11 1 S Klegod (Knud Fuusgård) og årets sidste blev 29/12 1 FU Rind Å og Ådal (JØO).

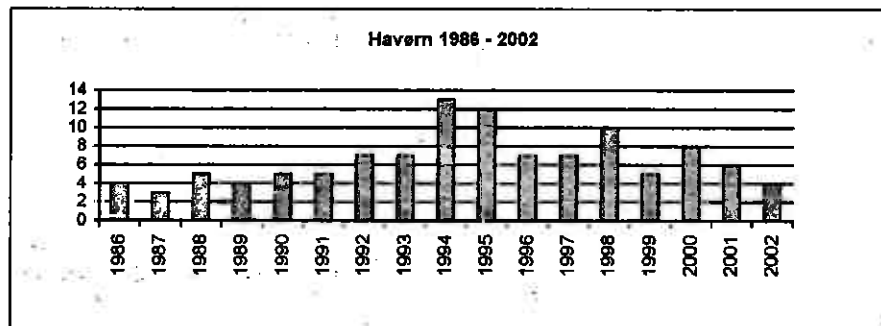
Havørn (*Haliaeetus albicilla*) 02430

Det blev i 2002 til hele 37 observationer af Havørn i amtet og det er igen Ringkøbing fjords østlige side der har langt de fleste iagttagelser. Der er formodentlig ikke tale om mere end 4 forskellige individer. Specielt den adulte fugl, der fornedes at have gæstet området siden 1994, er der mange rapporter på, nemlig 34. Der var 10 observationer i foråret og allerede fra først i august er der 27 observationer i efteråret.

I foråret ses fra 3/1 til 10/2 1 ad på Borris Hede (ET,KEK,OA,EØ,OO,KiA,MBA). 25/2 1 ad Skjern Enge (KiA,MBA), 27/3 1 2K N Nymindestrømmen (JRP) og Rindum ca. 1 time senere(SEP).

Fra 4/8 til 1/9 opholder en adult sig ved Klægbanken (ET,KEK,OA,MJH,JB,EE).

Formodentlig samme fugl ses fra 9/9 til 14/12 forskellige steder ved Skjern Å (OA,MBA,TM,EF,ASF,LP,EKR,JOF,JB,SKG,TK), 16/9 1 ad SV Tipperne (Erik Jacobsen), 13/10 1 IK T Søndervig (EE), 3/11 1 imm. Harboøre Tange (AKV).

Kongeørn (*Aquila chrysaetos*) 02960

For tredje år i træk iagttagelser af denne sjældne art, drejer sig nok om samme fugl: 3/2 i Nørlund Plantage (NPB) og 4/2 i Nørlund Plantage (OA), hvor den sås ved Hallundbæk, hvorefter den trak langsomt mod vest - antagelig 2K, da den så ud til at have mørke overvingedækfjer. 23/9 i 2K Lønborg Hede (via TVMidtvest) - foto på deres hjemmeside

Rørhøg (*Circus aeruginosus*): 02600

Der er kun kommet ynglefugleoplysninger fra Tippeternes Feltstation - det må vi kunne gøre bedre næste år.

1 par Vinterleje Pold (T), 3 par Værnengene (T), 1 par Poldene i Nymindestrømmen, 2 par Høje Sande (T), 3 par Klægbanken (T) og 2 par Tipperne (T).

Optællinger fra Vest Stadil Fjord, Stadil Fjord, Sønderlem Vig mm. ønskes.

Steppehøg* (*Circus pygargus*) 02620

For fjerde år i træk sås der Steppehøg i amtet. Denne observation er tilsendt SU og godkendt: 19/5 i 2K Værnengene (Lasse Strandgård*, HKN*, KEK*).

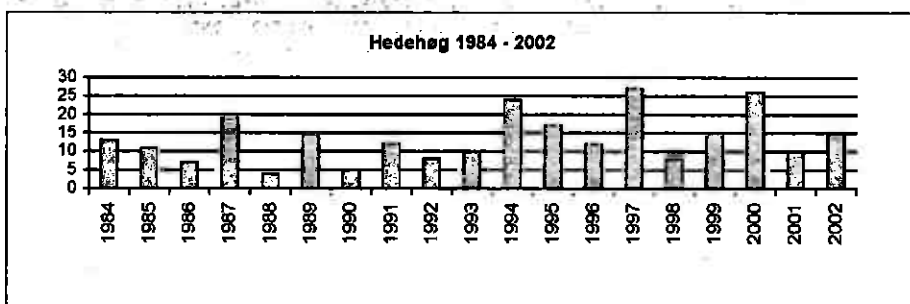
Hedehøg (*Circus pygargus*) 02630

I de sidste 19 år er der set 256 fugle, hvilket giver et snit på 13,5 hedehøg pr. år. I 2002 er der 22 observationer af 15 forskellige fugle. Der ses Hedehøg 9 forskellige steder i amtet, med Tipperne og Skjern Å/Borris områderne som hyppigst besøgt.

Første 3 obs: 2/5 i M Tipperne (T), 3/5 i M Værnengene (TM), 15/5 i FU/N Vest Stadil Fjord (CGL).

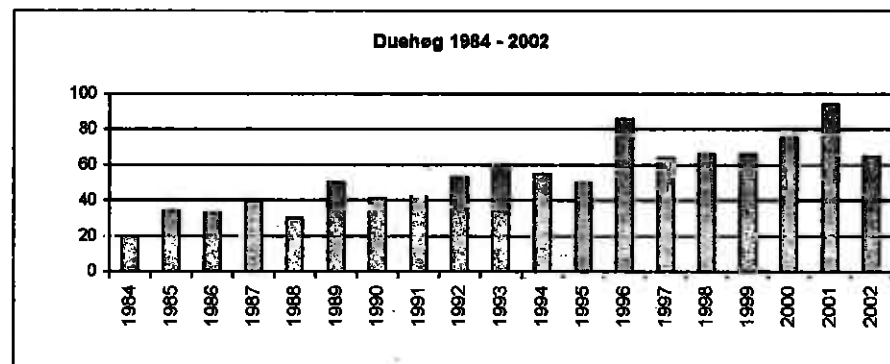
Sidste 3 obs: 21/8 i 1K Tipperne (T), 26/8 i 1K Harboøre Tange (OA) og 3/9 i 1K Bøvling Fjord og Klit (OA, MJH, MBA).

Det eneste sted, hvor der ses 2 fugle er d. 6/7 og 27/7 i F + 1 2K M Borris Hede (EØ), det er uvist om parret har ynglet.

Duehøg (*Acippiter gentilis*) 02670

Den stigning i indrapporterungen, der er set igennem de sidste 5 år, afløses i år af et fald til 69 observationer af 65 fugle. De fleste fugle ses forår og efterår, og der ses kun i 2 tilfælde mere end 1 fugl, nemlig 16/3 i 2 Skjern Enge (KST, ET, FT, JC, KIA, MBA, OA) og 26/4 i 2 OF Nørlund Plantage (NPB). Der er observeret paringsflugt 2 steder, 10/2 Borris Hede (KIA, MBA) og 14/2 Hoverdal Plantage (EE).

Fliskeørn (*Pandion haliaetus*): 03010

Der er indkommet 56 obs. af 63 fugle.

Forårets første: 4/4 i Vest Stadil Fjord (JBK, PKJ)

Efterårets sidste: 9/10 Vest Stadil Fjord (APN)

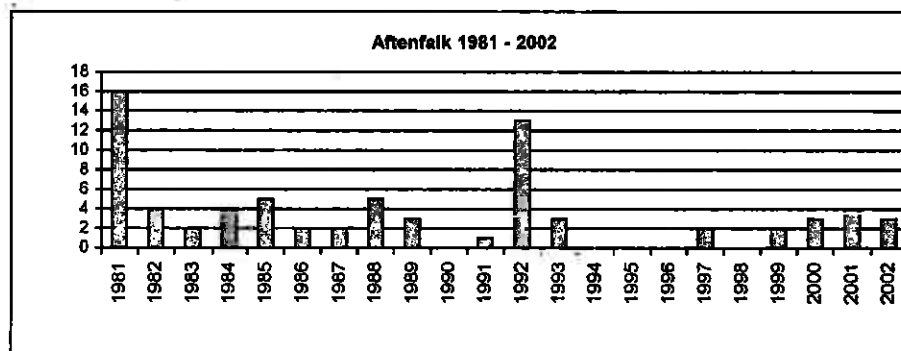
Der er i alt 5 forårs obs., 3 sommer obs., mens resten er fra efteråret. Der er ikke set ungeførende par og der er ikke noget, der tyder på ynglefund i amtet.

Langt de fleste obs. - 34 i alt - kommer fra området Skjern Enge - Ringkøbing Fjord.

Aftenfalk (*Falco vespertinus*) 03070

Der blev i 2002 set 2 til 3 Aftenfalk i amtet, alle set i foråret.

8/5 i ad M Hee (HSC), 5/6 i 2K Ø Lønborggård (ET) og 8/6 i 2K M Skjern Enge (EE, SiO).

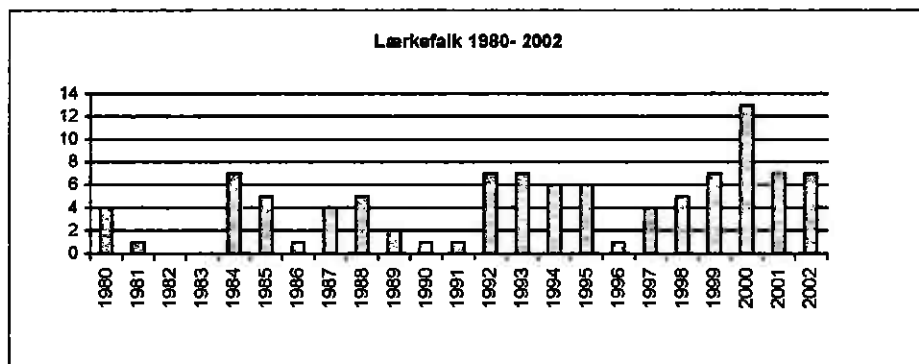

Lærkefalk (*Falco subbuteo*) 03100

Som i de tre foregående år ligger antallet af Lærkefalk på et pænt højt niveau, der ses nemlig 7; 6 om foråret og 1 om efteråret.

Forår: 15/4 i Blåkilde (JHK), 6/5 i Stauning (PKJ), 9/5 i N Husby Sø (KEK), 10/5 i N Vest Stadil Fjord (PHK), 10/5 i Ø Lønborggård (GVJ) og 9/6 i Ø Sønderlem Vig (GM).

Efterår: 21/9 Skjern Enge (AMY, Nis Rattenborg).

Vagtel (*Coturnix coturnix*): 03700

29 obs af ca. 16 forskellige fugle. For tredje år i træk tilbagegang (se diagram).

Alle obs nævnes fordelt på hovedlokaliteter:

Væmngene: 17/5 1 (SiO)

Skjern Eng: 18/5 1 Falbækvej (OA), 26/5+5/6 1 Kyvlingvej/Grødeopsamlingsplads (ASF m.fl.)

21/7 1 Falbækvej (OA), 29/7 1 Falbækvej (RBJ)

Vest Stadil Fjord: 28/5 1 øst for S.Dyb (EE), 5/6 1 M.Dyb (SEP,SiO), 10/8 1 (EE)

Spjald: 8/6 1 (LH)

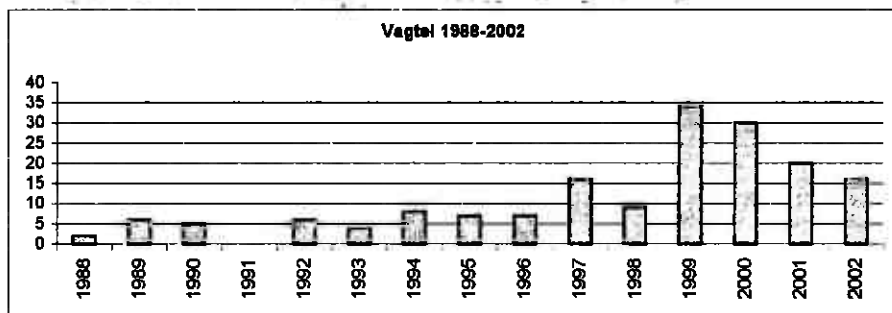
Sevel: 9/6 2 (CH), 18/6 2 (LN), 19/6 4-5 (HRS)

Trandum: 22/6 1 (GM), 6/8 1 (GM)

Silstrup v/Skarrild: 26/6 1 og 23/7 1 (begge FT)

Finderup: 27/7 3 (USv,CSv,ASN)

Søndervig: 31/7 og 1/8 1 (EE)

Plettet Rørvagtel (*Porzana porzana*): 04080

Min. 24 fugle hørt på 5 lokaliteter. Antallet af fugle er støt stigende (se diagram).

Alle obs nævnes fordelt på lokaliteter:

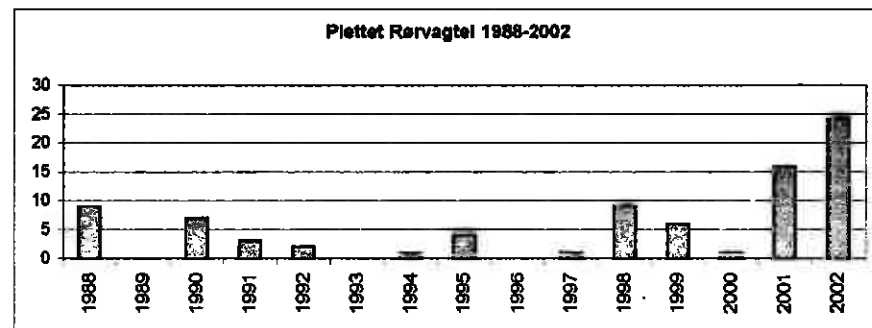
Vest Stadil Fjord: 20+28/5 2 (EE), 5/6 1 (SEP,SiO)

Skjern Eng: 8/6 1 (EE,SiO), 9/6 10 (KIA), 12/6 1 (CSS), 8/7 1 (OA), 14/7 12 (KIA), 28/7 2 (MSL)

Harboøre Tange: 25/6 1 (AKV)

Væmngene: 14/7 3 (KIA), 15/7 7 (MBA,OA), 28/7 1 (OA)

Stauning: 28/7 2 (RBJ)

Engsnarre (*Crex crex*): 04210

Min. 12 fugle. Tilbagegang efter topåret i 2001 (se diagram). Kerneområdet er frøgræs-/korn-marker omkring Ausumgård.

Alle obs nævnes fordelt på lokaliteter:

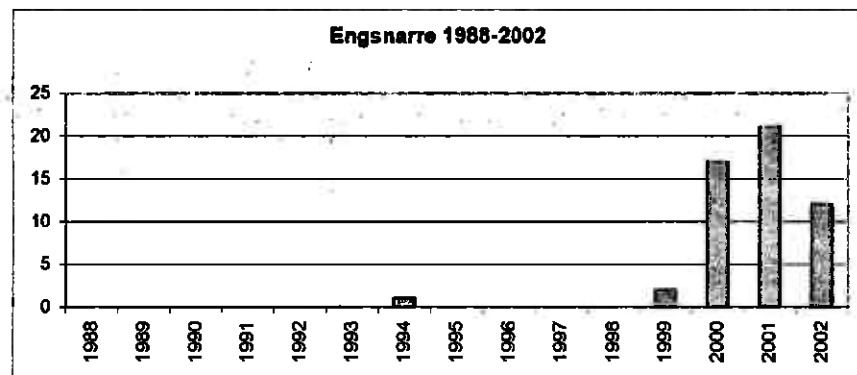
Væmngene: 15-16/5 1 (Carl Erik Mabeck,OA,MBA m.fl)

Ausumgård: 7/7 2 (IM), 12/7 5 (IM,OA)

Telling: 7/7 2 (IM), 12/7 3 (IM),

Hjern: 12/7 1 (IM), 30/7 2 (IM), 9/8 1 set under høstning (S. Koog via IM)

Trandum: 17/7 1 (GM)

Trane (*Grus grus*): 04330

77 fugle – takket være en megaflok på 55 fugle. Desværre ingen meldinger fra Lønborg Hede, hvor de formodentlig har ynglet et par år.

Alle obs nævnes:

Forår: 9/3 1 n Vest Stadil Fjord (KEK,OA,MJH), 10/3 1 Ikast (BD), 15/3 1 Væmngene (OA,HKN), 22-24/3 3 r-n Sandene (KEK,EE), 26/3 1 Stadilø (OA), 6/4 6s Thyborøn (HHN,PHK), 6/4 3 sø Vest Stadil Fjord (DOFRibe), 25/4 3r Dybe (PKJ), 11/5 3 Sdr. Felding (FT).

Efterår: 11/10 55s Hemmet (Bo Skelmose). En del af de rastende fugle i Vejlerne (70) forlod lokaliteten på dette tidspunkt.

Strandskade (*Haematopus ostragelus*): 04500

Ynglelokaliteter i par: Tipperne 11 (T), Værnengene 4 (T), Poldene i Nymindestrømmen 14-16 (T), Olsens Pold 1 (T), Vinterleje Pold 1 (T), Holstebro, Nybovej 1 (LH), Klægbanken 5 (T), Skjern Enge 2-3 (OA), Høje Sande 1 (T). I alt er der dermed indrapporteret 40-43 ynglepar. Desværre ingen meldinger fra Bøvling Klit og Fjandø.

Klyde (*Recurvirostra avosetta*): 04560

Ynglelokaliteter i par: Tipperne 76-81 (T), Værnengene 20 (T), Skjern Enge 64-74 (OA). Vi mangler tal fra Bøvling Klit, Fjandø og Harboøre Tange!

Lille Præstekrave (*Charadrius dubius*): 04690

Et flot år for arten. De seneste par års jordflytning i Projekt Skjern Å med vegetationsløse områder til følge har tilgodeset arten. Da området formodes at blive mere tilgroet, vil antallet af ynglepar nok falde igen. Der er ingen meldinger om ynglefugle ved tidligere kendte ynglelokaliteter som Søby Sø, Rom Grusgrav og Kilen.

Årets første: 4/4 1 Vest Stadil Fjord (JBK,PKJ) og 10/4 1 Kilen (CSV) – begge tidlige. **Årets sidste:** 21/9 1 Skjern Enge (AMY,Nis Rattenborg).

Antal ynglepar nævnes:

Skjern Enge vest for A11 2-3 par (OA)

Skjern Enge øst for A11 5 par (OA)

Vejlby grusgrav: 1 par (AKV)

Stor Præstekrave (*Charadrius hiaticula*): 04700

Årets første: 13/2 1 Gjeller Sø og Odde (HWJ). **Årets sidste:** 12/11 1 Skjern Enge (KIA,JC,MBA).

Et stort rastetal af de nordiske var 21/5 378 Tipperne (T).

Ynglelokaliteter i par: Skjern Enge 2-3 (OA), Hvide Sande, nord for slusen 4 par (OA), Handbjerg Strand (CSV), Sønderlem Vig, fjorden ud for 2 par (LN) og 2-3 par Geddal Enge (HRS) er de eneste der er indsendt! Man kan kun konstatere, at det indsendte materiale ikke afspejler amtets sande antal ynglepar, eksempelvis mangler der optællinger af ynglepar fra lokaliteter som Harboøre Tange, Vest Stadil Fjord samt strandene ved vestkysten.

Hvidbrystet Præstekrave (*Charadrius alexandrinus*): 04770

2 observationer nævnes: 14+20-21/5 1r Hestholm P-pladsen, Skjern Enge (JHK,UJE,TOM, JC,UEM,JØO m.fl.) og 19/6 1 M Tipperne (T). Igen et normalt år med et par iagttagelser.

Pomeransfugl (*Charadrius morinellus*): 04820

I år blev der observeret langt færre pomeransfugle end normalt, med kun 372 fugle mod eksempelvis 886 i år 2000 (renset for oplagte gengangere). Der kan være mange årsager til denne nedgang, men vejrforhold samt arealet af sorte nyspirede marker omkring Grønæltevej og Hartmannsvej har nok stor betydning.

Traditionen tro tegner Skjern Enge sig for langt størstedelen af observationerne, men der er også en del observationer fra Vest Stadil Fjord-området.

Årets største observation blev 17/5 44 Skjern Enge (JFN).

Årets første: 28/4 4of (SAL) og 29/4 3r, begge Skjern Enge (OKM), hvilket er normalt ankomsttidspunkt

Årets sidste: 20/5 12 Skjern Enge (HSC,TM,UJE,KNP,CH m.fl.), da ingen efterårsagttagelser.

Udvalgte observationer fra foråret:

Skjern Enge (obs. ≥ 30): 14/5 32 (KBC,TBN,OA,PHK,MBA), 15/5 40 (JC), 16/5 37 (KEK m.fl.), 17/5 44 (JFN) og 18/5 27 (EE).

Vest Stadil Fjord (alle obs): 3/5 5 r (UEM,KEK), 4-5/5 4r (EE,MER,KEK), 8/5 11r Houvig (KEK) og 9/5 9r (KEK).

Stadilø: 8/5 3 (KEK).

Tipperne: 19/5 11of (T).

Hjeje (*Pluvialis apricaria*): 04850

Ingen oplysninger fra Borris Hede!

Vibe (*Vanellus vanellus*):

Yngleoptællinger i par: Tipperne 116-118, Værnengene 90, Poldene i Nymindestrømmen 4 (alle T)

Islandsk Ryle (*Calidris canutus*): 04960

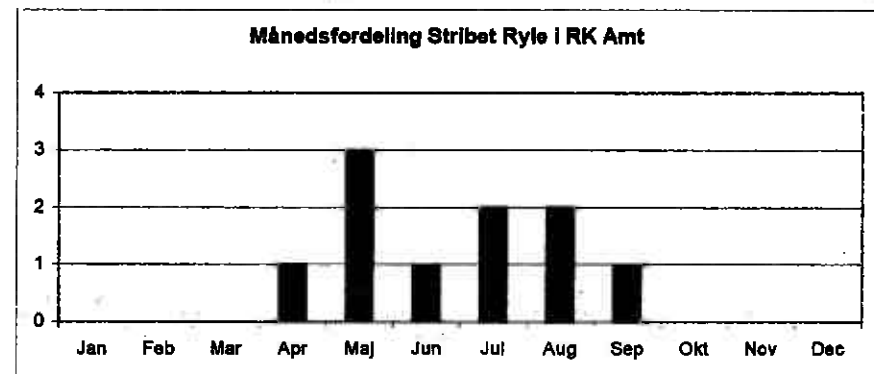
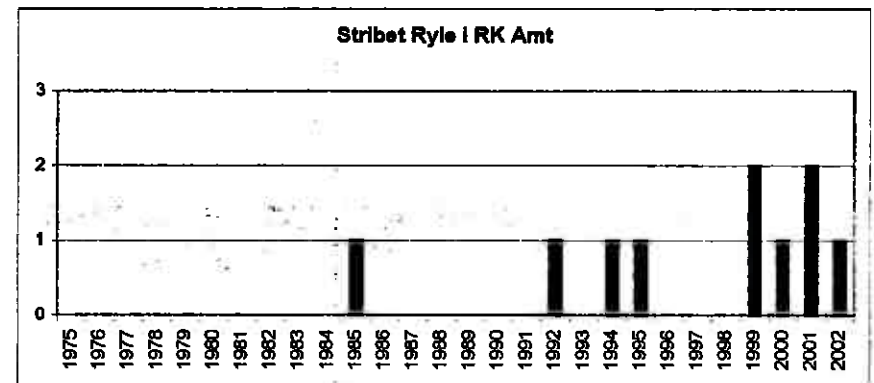
Kun vinterobservationer fra december: 23/12 1 Skjern Enge (TM), 23/12 2N Harboøre Tange (OA), 26/12 1 Thorsminde (HWJ) og 28/12 1 Thyborøn Havn (ASF).

Temmincksryle (*Calidris temminckii*): 05020

Største observationer: 10/5 30 Harboøre Tange (PHK), 10/5 43 (OA,JHH) og 18/5 35 (ASF,EE,JOL), begge Skjern Enge.

Stribet Ryle* (*Calidris melanotos*): 05070

28/4 1 Lønborggård, Skjern Enge (ASF*,ABB,EKR,LP) blev landets tidligste nogensinde. Beskrivelse er tilsendt SU og godkendt. 10. fund i amtet og en ventet ny art til Skjern Enge. Gæst fra Nordamerika/Østsibirien.

Krumnæbbet Ryle (*Calidris ferruginera*): 05090

Årets første var tidlig: 26/4 1 odr Skjern Enge (via DOFRKØ). Årets sidste var sent: 29/10 1 Harboøre Tange (OA,MBA). En stor forårsobservation: 24/5 55 Tippeme (T).

Sortgrå Ryle (*Calidris maritima*): 05100

Et meget dårligt år med kun 15 observationer af 30 fugle. Renset for gengangere har der kun været tale om ca. 25 fugle. Bemærk observationer fra Skjern Enge, et usædvanligt sted for arten.

Alle observationer nævnes:

Hvide Sande: 4/3 2 (HWJ,HKN), 5/3 1 (KiA), 14/9 1 (JB,EE), 2/11 5 (EE), 8/11 3 (OA), 24/11 1 (FNI)

Søndervig: 16/3 1 (EE).

Thorsminde: 4/9 2 (SEE), 5/10 3 (HWJ), 5/11 4 (HWJ), 22/12 1 (Henrik Thorman).

Skjern Enge, Hestholm P-plads: 21+26/9 1 (JB,CH,SEE,AMY).

Harboøre Tange, hofde: 29/10 1 (AKV,HRS,LN).

Almindelig Ryle (*Calidris alpina*): 05120

Ynglefugletællinger blev udført på følgende lokaliteter: Tippeme 53 par (T), Væmngene 29-31 par (OTH,OA,MBA), Harboøre Tange 31-33 par (MJH,AKV,OA,KEK). Vurderes også at yngle omkring Bøvling Fjord.

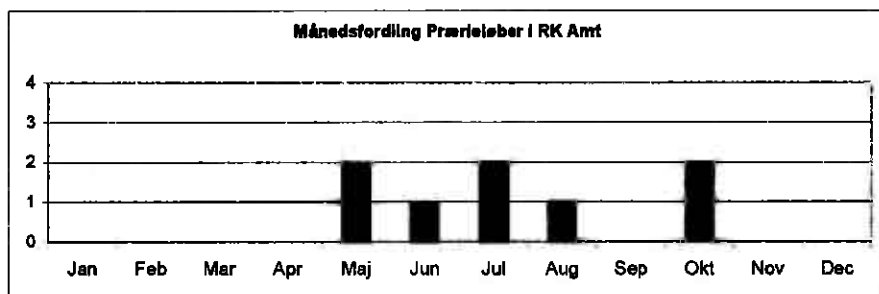
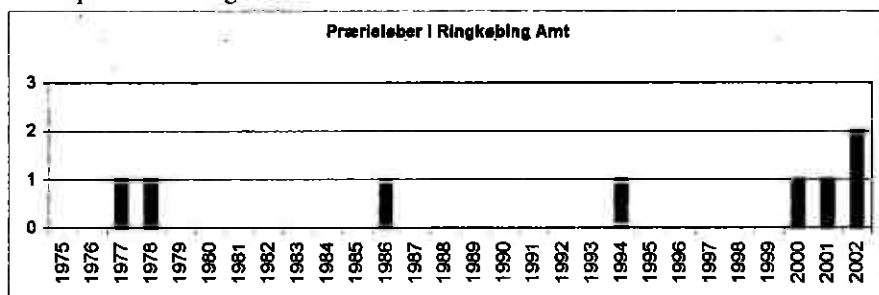
Kærløber (*Limicola fulvicollis*): 05140

4 fugle set og kun 1 foråret! Alle observationer nævnes: 10/5 1 Skjern Enge (TBN,KBC,PHK,OA,MBA), 24/5 1 og 27/5 2, begge Tippeme (T)

Prærieløber* (*Tryngites subruficollis*): 05160

7. og 8. fund i amtet og tredje år i træk med denne gæst fra Nordamerika og det allerøstligste Sibirien: 10/5 1 ad han i parringsspil Dybe (PHK*,JN,AKV) og 5/7 1 ad Væmngene (OA*,MBA,KiA,DBC). Begge godkendte af SU.

På landsplan var der til og med 2002 23 fund.

Brushane (*Philomachus pugnax*): 05170

Vinterobservationer: 24/1 1 Vest Stadil Fjord (SEP,SiO), 25/1 9 Væmngene (OA), 26/1 3 Pallisbjerg Enge (OA), 3/2 1 Bøvling Klit (OA), 8/2 6 Skjern Enge (OA) og 12/2 9 Væmngene (OA). Største obs: 4/5 685 Harboøre Tange (AKV). Ynglefugle: optalt max 32 hanner og 41 hunner i yngletiden Tippeme (T), 4 hunner i juni Væmngene (OA,MBA,OTH), 4-5 hunner Harboøre Tange (AKV,MJH,KEK,OA).

Enkeltebekkasin (*Scolopax rusticola*): 05180

Kun 6 fugle er dårligste år nogen sinde. Alle observationer nævnes:

29/4 1 Tippeme (T), 21/9 1 Skjern Enge (AMY,Nis Rattenborg), 27/9 1 Tippeme (T), 1/10 1 Bjerregård (OA,MBA), 9/10 1 Skjern Enge (APN) og 9/10 1 Tippeme (APN,T).

Dobbeltbekkasin (*Gallinago gallinago*): 05190

Af ynglelokaliteter kan nævnes med evt. par/territoriehævdene i parentes: Abildå og Ådal (1), Lønborg Hede (1), Borris Hede (15), Harrild Hede (1), Geddal Enge (3), Skjern Enge (3), Tippeme (1), Harboøre Tange (8-9), Albæk (1) og Vind Hede (1-2) (TM,OO,EØ,JOP,OA,MJH,KEK,AKV,CSv,HRS,T). Et stort forårstal var 15/4 110 Væmngene (T). Største efterårstal blev 29/8 500 Geddal Enge (LN).

Tredækker (*Gallinago media*): 05200

2 fugle er normalt: 8/9 1 Skjern Enge (KiA) og 10/9 1 Sønderlem Vig (LN).

Skovsneppe (*Scolopax rusticola*): 05290

28 observationer af 33-35 fugle må betegnes som et rimeligt år. Forår 10-12 og efterår 23 fugle.

Alle obs nævnes:

1. halvdel: 1/1 1 Harboøre (OA), 3/1 1 Klosterheden (OA), 13/3 1 ml. Vinderup og Sevel (LN), 20/3 1 Tippeme (T), 22/3 1 Hvide Sande (TA,EKr), 22/3 1 Vest Stadil Fjord (TA,EKr), 22/3 1 Harboøre Tange (TA,EKr), 27/3 1 Tippeme (T), 28-29/3 2 Tippeme (T),

2. halvdel: 5/10 1 Nørre Lyngvig (EE,ASF m.fl.), 11/10 1 Haurvig (ASF,EE m.fl.), 12/10 1 Nørre Lyngvig (EE,ASF m.fl.), 20/10 1 Nørre Lyngvig (FRO), 26/10 1 Ovstrup Hede (OO,EØ), 28/10 1 Stubber Å og Ådal (LN), 29/10 1 Høgild (PP), 29/10 2 Mejrup (PP), 1/11 2 Lyngvig Fyr (OA), 2/11 2 Søndervig (EE), 4/11 3 Lyngvig Fyr (OA), 11/11 1 Grev Moltkes Pl. (LN), 12/11 1 Væmngene (KiA), 13/11 1 Klosterheden (AKV), 13/11 1 Ladegård Sø (LN), 7/12 1 Lønborg Hede (KiA), 7/12 1 Sdr. Vium (KiA) og 19/12 1 Tippeme (OA).

Desværre ingen territoriehævdende fugle.

Stor Kobbersnepe (*Limosa limosa*): 05320

Ynglefugleregistreringer: 90 par Tippeme, 20-21 par Værnet, 2 par Poldene i Nymindestrømmen, 0 par Klægbanken, alle (T). Ingen yngletællinger fra Harboøre Tange og Bøvling Fjord.

Islandsk Stor Kobbersnepe (*Limosa limosa islandica*):

I 2002 ekstremt mange observationer bestemt med sikkerhed til *islandica* fra hele 6 lokaliteter:

Væmngene: 28/8 7 1K og 30/8 3 1K (OA)

Tippeme: 5/9 6 1K, 9/10 19 (T)

Skjern Enge: 25/8-8/9 op til 15 1K (OA,EE,HHN).

Geddal Enge og Sønderlem Vig, fjorden ud for: 30/10-8/11 op til 4 1K (LN,HRS)

Høje Sande: 22-23/12 1 1K (OA,TM).

Den sene fugl stod på vaden lige øst for Høje Sande omgivet af is! Alt i alt har der været tale om mindst 52 fugle, hvilket er ny rekord.

Stor Regnspove (*Numenius arquata*): 05410

Registreringer af yngleterritorier er gjort på følgende lokaliteter (nogle af de nævnte ynglear er skønnede):

7 par Bjålum Klit/Værnet (T), 1 par Poldene i Nymindestrømmen (T), 1 par Tipperne (T), 3-5 par Borris Hede (OO), 2 par Donsø Sande (EØ), 1-2 par Nørlund Pl. (NPB) og 2 par Hodsager (EØ). Altså alt i alt kun oplysninger om 17-20 par.

Ingen store overnatningstællinger, men en del vinterfugle. De største vinterobservationer var 1/1 105 Vest Stadil Fjord (LH), 23/2 150 Bork (BJH) og 23/12 130 Nissum Bredning (OA).

Rødben (*Tringa totanus*): 05460

En del optællinger/observationer af ynglefugle:

156 par Tipperne, 4-5 par Poldene i Nymindestrømmen, 70-80 par Værmengene, 1 par Klægbanken, alle (T), 110-130 par Harbøre Tange (AKV,MJH,KEK,OA).

Damklire* (*Tringa stagnatilis*): 05470

En observation: 16-19/6 1 2K+ Værmengene (OA*,MBA*,OTH)

Godkendt af SU. Det var så 9. fund af denne sommergæst fra Rusland.

Gulbenet Klire* (*Tringa flavipes*): 05510

Første fund i amtet: 3/6 1 2K+ Pumpestation Øst, Skjern Enge (OA* m.fl.). Fotodokumenteret og godkendt af SU. Se omtale andet steds i bladet. Gæst fra Nordamerika.

Svaleklire (*Tringa ochropus*): 05530

Kun vinterfund nævnes, 2 af slagsen eller måske samme fugl: 1/1 Nymølle Dambrug, Råsted (CH) og 26-30/12 1 Nymølle Dambrug, Råsted (OA,KIA,CHLN,HRS).

Tinksmed (*Tringa glareola*): 05540

Der er foreliggende ingen yngleoobservationer fra amtets eneste ynglelokalitet: Borris Hede, men det skyldes alene manglende optællinger.

Fra træktiden er de største rasteantal over 20 fugle: 13/5 41 Tipperne (OTH,OA), 2/8 25 Skjern Enge (OA,KIA) og 6/8 28 Geddal Enge (THE,IV).

Mudderklire (*Tringa hypoleucos*): 05560

Ny amtsrekord: 21/7 111 Skjern Enge (JHK,MBA,JC,OLH,OA). Af de 111 sås bl.a. 78 ved Lønborggård og 5 øst for A11. De største tal hidtil var 11/5 86 og 14/5 75, begge 1989 og begge Gødstrup Sø samt 11/5 1993 73 Tipperne.

Odinshane (*Phalaropus lobatus*): 05640

Et rigtigt dårligt år med kun 4 fugle: 4/6 1 F Geddal Enge (LN), 23/7 1 Tipperne (T) og 9/8 2 1K Felsted Kog (OA,MBA).

Thorshane (*Phalaropus filicarius*): 05650

Ingen fugle observeret, men der var også østenvind det meste af efteråret.

Mellemkjøve (*Stercorarius pomarinus*): 05660

Sølle to observationer blev det til i 2002: 10/10 1 AD Nørre Lyngvig (EE, ASF m.fl.), 28/10 1 1K R Lyngvig Fyr (TRK).

Lille Kjøve (*Stercorarius longicaudus*): 05680

25/8 1 Hvide Sande (EE) er heller ikke ret mange.

Storkjøve (*Stercorarius skua*): 05690

Så ser det straks bedre ud for denne art, selvom tallene (14 individer) ikke vælter nogen mand af hesten. Kjøvemåneden september skuffede på havfuglefronten. Der var 25-30 graders varme og ingen vind.

Alle obs: 26/6 1 S Nørre Lyngvig (ET,KEK,UEM), 22/7 3 Nørre Lyngvig (EE), 25/7 1 N + 1 R/S Nørre Lyngvig (OA), 30/8 1 S Vejlbj Klit (TRK), 31/8 2 S Nørre Lyngvig (EE,KEK,OA), 3 FU + 1 S (HRS,LN), 4/10 1 S Søndervig (JOL), 26/10 1 S Trans (JN).

Sorthovedet Måge (*Larus melanocephalus*): 05750

Kun én iagttagelse er også noget under gennemsnittet: 26/8 1 juv R Harbøre Tange (OA).

Dværgrmåge (*Larus minutus*): 05780

Det vrimlede med Dværgrmåger i 2002, men først nævnes vinteriagttagelser dec. - feb.: 21/12 1 1K FU Hvide Sande Havn (OA), 23/12 1 1K R Thyborøn Havn (OA), 28/12 1 1K R Thyborøn Havn (ASF), og den sidste skal jo nok have været den samme som Lille juleaftensfuglen.

Nogle store raste/fourageringstal var 26/4 218 Tipperne (T) og 10/5 188 Skjern Enge (OA,JHH).

Sablnemåge (*Larus sabini*): 05790

September skulle også være Sabine-måned, men den egnede sig bedre til Biæder. Vi skulle hen i oktober før en garvet ornit havde svincheldet med sig: 5/10 1 1K N Nørre Lyngvig (EE).

Hættemåge (*Larus ridibundus*): 05820

Kun ynglefugle angives:

Lokalitet	Ynglear
Poldene i Nymindestrømmen	239
Klægbanken	3800
Borris Hede	4
Skjern Enge	1145

I alt 5.188 ynglear. Men er det virkelig alle lokaliteter?

Stormmåge (*Larus canus*): 05900

Kun ynglefugle angives:

Lokalitet	Ynglear
Tipperne	1
Poldene i Nymindestrømmen	10
Klægbanken	92

I alt 103 ynglear. Er der ikke flere lokaliteter?

Sildemåge (*Larus fuscus*): 05910

Kun ynglefugle angives:

Lokalitet	Ynglear
Poldene i Nymindestrømmen	89-95
Olsens Pold	50-55
Vinterleje Pold	5-6
Klægbanken	260-300
Høje Sande	35

I alt 439-491 ynglear. Yngler den ikke på Fjandø?

Sølvmåge (*Larus argentatus*): 05920

Kun ynglefugle angives:

Lokalitet	Ynglear
Poldene i Nymindestrømmen	1585-1685
Olsens Pold	490

Vinterleje Pold 260
 Klægbanken 1125
 Høje Sande 500-560
 I alt 3960-4120 ynglepar. Men der må da være flere?

Hvidvinget Måge (*Larus glaucoides*) 05980

Der er registreret i alt 8 iagttagelser af sandsynligvis 5 forskellige fugle, alle 2K-fugle. De fire obs fra Hvide Sande i februar og marts har givetvis været det samme individ. Hvem ved, det er måske samme fugl, der er fløjet op og ned ad kysten. 16/2 1 S Thorsminde Havn (EE), 24/2 1 Hvide Sande (EE), 1/3 1 R Hvide Sande (OA), 4/3 1 Hvide Sande (HWJ,HKN), 24/3 1 R Hvide Sande (EE), 6/4 1 R Thyborøn Havn (HHN), 21/4 1 Ringkøbing og 8/5 1 R Hvide Sande (UEM).

Gråmåge (*Larus hyperboreus*) 05990

Der er vel også gangbare blandt de 13-14 observationer af denne dejlige bamse af en måge, så 9 forskellige fugle skønnes at være set: 1/1 1 2K R Hvide Sande (EE), 28/1 1 2K R/S Fjand (OA), 6+9/2 1 2K Ringkøbing, Vonås udløb (JB,KLA), 21/2 1 2K + 1 4K Thyborøn Havn (PHK), 23/2 1 2K Thyborøn Havn (JN), 24/2 1 2K R Thyborøn Havn (CH,OA), 25/2 3 2K R Thyborøn Havn (HWJ), 27/2 2 2K R Thyborøn Havn (OA), 16/3 1 AD R Søndervig (EE), 17/3 1 2K R Hvide Sande Havn (HST,EE), 17/3 1 AD R Hvide Sande Havn (UEM,EE), 24/3 1 AD R Hvide Sande (EE), 12/4 2 2K R Thyborøn Havn (OA), 19/5 1 3K R Veserne (KKN).

Svartbag (*Larus marinus*) 05990

Kun ynglefugle angives:

Lokalitet	Ynglepar
Olsens Pold	2-3
Vinterleje Pold	1
Klægbanken	37
Høje Sande	3

I alt 43-44 ynglepar. Yngler den ikke på Fjandø?

Splitterne (*Sterna sandvicensis*) 06110

Kun ynglefugle angives:

Lokalitet	Ynglepar
Klægbanken	450

I alt 450 ynglepar. Er der ingen koloni på Fjandø mere?

Rosenterne* (*Sterna dougallii*) 06140

Ny art for antet: 3/7 1 ad R/FU Thyborøn Havn (PHK*,OA,AKV,UEM,RBJ m.fl.). Godkendt af SU. Ca. 100 nåede at se den i de få timer, den opholdt sig i området. Det er den første iagttagelse i Danmark siden 1987. Dog skal det tilføjes, at denne observation er under genbehandling i SU.

Fjordterne (*Sterna sandvicensis*) 06150

Kun ynglefugle angives:

Lokalitet	Ynglepar
Tipperne	1
Poldene i Nymindestrømmen	9
Skjern Enge	1

I alt 11 ynglepar.

Nogle store tal var 18/8 8000r Hvide Sande (OA,MJH) og 19/8 9000 til overnatning Tipperne (T)

Havterne (*Sterna paradisaea*) 06160

Kun ynglefugle angives:

Lokalitet	Ynglepar
-----------	----------

Tipperne 20

I alt 20 ynglepar. Der må da være andre ynglelokaliteter?

Dværgterne (*Sterna albifrons*) 06240

Kun ynglefugle angives:

Lokalitet	Ynglepar
Harboøre Tange	1
Hvide Sande	6-7

I alt 7-8 ynglepar. Desværre ikke talt ved Bøvling Klit, men en kraftig nedgang ved Hvide Sande.

Rovterne (*Sterna caspia*):

12 fugle i alt er flot: 3/7 1 ad Tipperne (T), 6/7 2 ad Værnsande (OA), 24/7-17/8 1 ad, men 3/8 2 Skjern Enge (OA m.fl.), 1/8 1 R SV Tipperne (T), 8/8 1 fu Halby (KEK), 19/8 1 ad + 1 1K Tipperne (T), 25/8 3 Halby (HET,ET).

Sortterne (*Clidonias niger*) 06270

I maj, juni og juli er der set op til 4 ad i Skjernå-området ved Hestholm og Lønborggård, men der foreligger ikke noget om decideret yngel. 2 1K-fugle ses i Vesterenge fra 26/7 (TBN). 29/7 er der 9 ikke-aldersangivne FU ved Hestholm P-plads (RBJ), og sammesteds ser KEK 3/8 10 NØ (heller ingen alder angivet). Frem til 1/9 ses op til 10 1K R i området (25/8 10 1K R Skjern Enge (HHN)). Fra de øvrige lokaliteter foreligger følgende iagttagelser: 9/5 3 R Husby Sø (KEK), 10/5 2 R Vest Stadil Fjord (GVJ), 18/5 6 R Husby Sø (EE), 19/5 8 FU Husby Sø (CSV,ASN), 20/5 2 T Harboøre Tange, havet (KKN), 22/5 2 S Klægbanken (OA,MBA,UEM), 27/5 2 TH Vest Stadil Fjord (UEM), 27/5 7 FU Vest Stadil Fjord (UEM), 28/5 4 FU Vest Stadil Fjord (PHK), 7/6 5 R Tipperne (OT), 7/6 6 R Vest Stadil Fjord (KEK), 8/6 3 R Vest Stadil Fjord (OA,MJH), 16/7 2 R Vest Stadil Fjord (OA), 28/7 1 R Stadil Fjord (KEK), 30/7 1 FU Vest Stadil Fjord (HWJ), 3/8 1 R VDR Geddal Enge (LN), 5/8 1 1K Stadil Fjord (OA), 9/8 5 FU Felsted Kog (OA,MBA), 10/8 1 1K Veserne (KKN), 20/8 2 1K R Stadil Fjord (OA, MBA), 21/8 1 JUV R Vest Stadil Fjord (OA,MBA), 25/8 1 1K R Vest Stadil Fjord (HHN), 28/8 2 R Stadil Fjord (KEK), 14/9 1 Ganer Å, grødeopsamlingen (SKG).
 Altså max 8 fugle fra den faste ynglelokalitet ved Husby Sø (4-6 par?).

Hvidvinget Terne* (*Clidonias leucopterus*) 06270

5 1K-fugle er pænt, men der var også invasion i store dele af landet: 4/8 1 1K Sønderlem Vig (LN*) og mellem 10/8 og 24/8 sås op til 4 1K R/FU på Skjern Enge ved Vesterenge og Hestholm (OA*,AWM,BJH,EE,ET,FT,HRS,KEK,KIA,MBA,TBN,TM). Beskrivelser fra de to lokaliteter er godkendt af SU. Fra og med 2003 er arten ikke længere på SU-listen.

Alk (*Alca torda*): 06360

Antallet af observationer er meget afhængig af antallet af besøg langs havet, så derfor svinger antallet af indrapporterede fugle meget fra år til år. I år er der flere dage med en del fugle, men arten er stadig ikke talrig.

Fra foråret er der som sædvanligt kun enkelte observationer: 23/3 1 død Nymindegab (BJH) og 25/3 1 død Bøvling Klit (EØ).

Fra efteråret er der enkelte dage med en del fugle: 10/10 26 og 12/10 16 Nørre Lyngvig (EE,ASF,LP m.fl.) og 23/12 2 N og 2 rastende ud for Harboøre Tange (OA). Herudover er der set 1 fugl på 4 øvrige dage i efteråret.

Tejst (*Cephus grylle*): 06380

Der er kun gjort få iagttagelser som sædvanligt, i alt 3 fugle: 26/4 1 Nørre Lyngvig (EE), 9-10/10 1 Nørre Lyngvig (EE,ASF,LP m.fl.) og 23/12 1 Harboøre Tange (OA).

Søkonke (*Alle alle*): 06470

Kun 6 fugle i 2002, men det kan skyldes manglende indsats og/eller en dominerende østenvind omkring månedsskiftet oktober/november. Alle blev set i oktober.
18/10 1 N Søndervig (JB), 28/10 2 N Lyngvig Fyr (TRK) og 29/10 3 Vejlbj Klit (LN,HRS,AKV).

Lunde (*Fratercula arctica*): 06540

Kun en enkelt observation, som sidste år, blev det til 29/10 1 Vejlbj Klit (AKV,LN).

Huldue (*Colomba oenas*): 06680

Alle iagttagelser nævnes. Der er tale om færre fugle om foråret end normalt, og der er ingen sikre tegn på ynglepar.

4/1 1 Rindum (SEP), 3/4 2 Værnengene (OA), 3/5 4 Bjålum Klit og 19/7 1 Tipperne (T).

Fra efteråret er der følgende iagttagelser: 6/10 1 Skjern Enge (OA) og 12/10 1 Gammel Sogn ved Ringkøbing (OA,MJH)

Turteldue (*Streptopelia turtur*): 06870

Igen et normalt år med kun 2 iagttagelser, en forår og en efterår.

28/5 1 rastende på Harboøre Tange (PHK) og 10/10 1 trækkende Hvide Sande (EE,ASF,LP m.fl.)

Slørugle (*Tyto alba*): 07350

Sammendrag af iagttagelser.

Bestanden fortsætter fremgangen, idet der i år er tale om 10 sikre ynglepar. Det er en fordobling i forhold til sidste år og det største antal ynglepar i nyere tid. Den store fremgang i amterne syd for vil formentlig yderligere accelerere "indvandringen".

Ynglepar: (Oplyst af LH)

Lokalitet	Resultat	Bemærkninger
1. Ådum	Min. 2 unger. 1 døde	Har ynglet siden 1998 i redekasse.
2. Bork	2 kuld	
3. Bork		
4. Bork		
5. Handbjerg		Har ynglet 2-3 år. Redekasse opsat.
6. Stauning (Nyt par)	Min. 1 unge	Yngler i redekasse opsat 2000.
7. Dejbjerg (Nyt par)		Yngler i redekasse opsat 2000.
8. Sædding (Nyt par)	Unger ultimo juli	Yngler i redekasse opsat 2000.
9. Spjald (Nyt par)	3 unger. 1 døde	Yngler i tårnfalkekasse på husgavl
10. Vemb (Nyt par)	Min. 1 unge, der døde	2. kuld i september

Øvrige iagttagelser

Lokalitet	Bemærkninger
1. Tarm	Fundet død i lade. Ringmærket i Sønderjylland (LH).
2. Ringkøbing	Set sidste på opsat redekasse (LH).
3. Bølling	Set ved opsat redekasse jan.-marts og senere. Siden 2000 (LH).
4. Thorsted	Min. 1 set flere gange de seneste 5-6 år. Redekasse ophængt. (LH).
5. Staby	Jan-febr. 2 set i stald. Redekasse opsat (LH).
6. Tim	Set jævnlige hele året i lade (LH).
7. Ulfborg	Død. Ringmærket i Sønderjylland som redeunge 2001 (LH).
8. Søndervig	1 i lade i januar (EE).
9. Skjern Enge	Hørt i maj (LBR).
10. Sønderlem Vig	1 i stald ved Egebjerg 10/10 (LN).
11. Sdr. Vium	1 fouragerende 27/12 (Kia)

Stor Hornugle (*Bubo bubo*): 07440

Efter et år uden iagttagelser kom bubo igen i søgelyset.

4 ynglepar blev det til: et nyt i den sydøstligste del af amtet (via EØ), et gammelkendt i den vestlige del (EE), samt 2 i den centrale del af amtet, hvoraf det ene er et nyt par (GTA,LIO). Alle yngler i råstofgrave.

Herudover: 1 2/10 Klosterheden (JOL)

Kirkeugle (*Athene noctua*): 07570

Tendensen er meget foruroligende, og der går sikkert ikke mange år, inden den helt er forsvundet.

Der er kun fundet 3 ynglepar!

Vorgod: 1 par på sædvanlige lokalitet (LH), 1 par Lyne med 2 unger (LH) og 1 par med 2 unger Tvis (EØ). Den er ikke eftersøgt ved Sunds i år.

Natugle (*Strix aluco*): 07610

Alle iagttagelser nævnes. Der er betydeligt færre end normalt, men det skyldes sikkert færre lytteaftener.

17/1 1 Borbjerg (OA), 11/2 gylp fundet midt i Ikast by (EØ), 11/4 2 Stubbergård (LN), 17/4 Stubbergård 1 (CH), 5/10 1 Borbjerg/Kyllinghusvej (LN).

Skovhornugle (*Asio otus*): 07670

Ret få fund, der sikkert skyldes manglende natlyttetur.

Fund fra yngletiden: 8/5 1 Nørre Lyngvig (UEM), 27/5 1 Halby (UEM), 1/6 3 unger hørt Tvis Kloster (EØ), 17/6 Hodsager 1 ynglepar (EØ), 18/6 1 ynglepar Feldborg (EØ), 18/6 1 ynglepar Neder Feldborg (EØ), 18/6 5 ynglepar langs Håderup Å fra Barslund-Håderup (EØ), 18/6 1 ynglepar Røjen Bæk (EØ), 18/6 1 ynglepar Lodbjerg Hede (HSC), 20/7 1 ynglepar med 2 unger Hjelm Hede (LN) og 30/7 1 fouragerende Karup Å (GM).

Mosehornugle (*Asio flammeus*): 07780

Igen i år er der observeret ca. 40 forskellige fugle, og enkelte af dem er set i yngletiden på lokaliteter, hvor de kan have ynglet.

Fra yngletiden er der flg.: 2/6 1 fouragerende Sønderlem Vig (HRS,CSv), 8/6 1 Harboøre Tange (AKV,OA,MJH,KEK), 7/7 og 16/7 1 Tipperne (T) og 7/7 1 Karup Ådal – desuden set af lystfiskere gennem længere tid (GM).

Fra januar til maj er der fund af enkelte fugle på Harboøre Tange (HWJ, FNI, JLY) og Tipperne (T,KEK).

I perioden august til december er den fundet flg. steder: Harboøre Tange (HHN), Tipperne (maks. 7 fugle 31/10 (T,AMS,OA,MBA), Albæk ved Skjern (OA,MBA), Stubbergård Sø (LN), Skjern Enge (maks. 2 5/10, EE,ASF,LP m.fl.), Borbjerg (LN), Sidselbjerg ved Vest Stadil Fjord (JHK), Oustrup Hede (EØ), Sønderlem Vig (LN), Hovvig (2 23/11, EE), Sdr. Vium (5/12 3, KIA).

Natravn (*Caprimulgus europaeus*): 07780

Iagttagelser fra kernelokaliteterne samt et par nye områder er det typiske billede hvert år. Der er ingen tvivl om, at der er betydeligt flere områder og flere ynglepar end nedenstående 32.

Stubberkloster Pl.: 6/6 3 (HRS) og 6/6 2 syngende (CH)
 Ulfborg Pl.: 6/6 2 syngende (EØ), 15/7 3 (LH)
 Hoverdal Pl.: 5/6 et meget stort antal på 7 syngende fugle (SEP,SIO)
 Nørlund Pl.: 16/7 10 syngende fugle (ERH)
 Høgildegård Pl.: 26/5 3 syngende (IST)
 Hodsager Pl. 1/6 og 18/6 1 syngende (EØ)
 Husby Klitpl. 4/6 1 syngende (EE)
 Gindeskov Krat 18/6 1 syngende (EØ)
 Gedhus Pl. 18/6 2 syngende og en hun (EØ)
 Grev Moltkes Pl. 27/7 rede med 2 unger fundet og fotograferet (via LN), 31/8 2 (via LN)

Mursegler (*Apus apus*): 07950

Den yngler i de større byer, men der er ingen iagttagelser af ynglefugle i år.

Et større antal fugle 28/6 41 Skjern Enge må være lokale ynglefugle fra Skjern og Tarm (OA).

Der er iagttaget et større træk sydpå 9/7 164 Lyngvig Fyr, måske i forbindelse med dårligt vejr. (TRK).

Isfugl (*Alcedo Atthis*): 08310

Lokaliteter med isfugl 2002. (Y)= set i yngletiden (april-juli). Y = ynglefund.

Storåen

Vegen Å Y
 Tvis Mølle (Y)
 Hodsager (Y)
 Ørre Y (Kendt gennem flere år)
 Bur Y (Yngler i brink ved Storåen)

Skjern Å

Skjern (Y)
 Sdr. Felding (Y)
 Karup Å
 Søndermølle (Y)

Stubber Å (Y)
 Hellegård Å (Y)
 Flynder Å (Y)
 Vest Stadil Fjord (Y)

Herudover er der iagttaget et større antal enlige fugle ved åer og fjorde.

Blæder (*Merops apiaster*): 08400

Sammendrag af iagttagelserne.

Der yngede meget bemærkelsesværdigt 1 par i en grusgrav i den vestlige del af amtet (lokaliteten hemmeligholdes!). Der henvises i øvrigt til en udførlig artikel i Sandeviften 2002:4, hvor Svend Erik Petersen gør status over iagttagelserne.

De første fugle i amtet sås 15/6 7 ved Søndervig (EE,UEM,KEK,SIO), men først 11/7 sker der noget igen, da 4 fugle bliver set på ynglelokaliteten af Tommy Ellermand Christensen, der kontaktede DOF. I perioden frem til 19/9 sås op til 7 fugle ved grusgraven, og der blev fundet 3 redehuller, men der kom kun yngel i den ene. Her udrugedes 1-3 unger, der første gang sås i redehullet 5/9, hvilket er meget sent. Den 6/9 sås 50 fodringer på en time (LN,HRS), så bierne har haft en farlig sommer! I øvrigt blev der set en afvigende fugl med meget grønlig ryg.

Grønspætte (*Picus viridis*): 08560

Indrapporteret fra 17 ynglelokaliteter. (1999-01: 12, 15, 13 lokaliteter).

Arten er meget lydaktiv om foråret, men i juni og juli er den normalt tavs. Den opholder sig i territoriet hele året, så sete fugle uden for yngletiden kan også være tegn på, at den yngler.

Lydaktive fugle fra yngletiden (medio marts-juli):

Ndr. Feldborg Pl.: april (EØ,CH), Søndermølle: maj og juli (CSv,ASN), Stoubæk Krat: marts-april (EØ), Løvbakkerne i Herning: maj (SEE), Blåkilde: april (JHK), Tvis Kloster: marts (EØ), Skovlund Plantage: marts og maj (EØ, HRS, LN, PP, LH), Borris Hede: marts-april og juli (EØ, OO), Trehøje Golfbane: marts (OO), Dejbjerg Golfbane: marts og maj (JHK, HBA), Rind Pl.: 5 i april (NPB, BD), Geddal Enge: april (FNI, JLY), Holstebro (Virkelyst og nær kirkegården): april (JLY, FNI), Sevel: april (CH), Haunstrup: maj (LH), Rind Å: juni (UEM).

Sortspætte (*Dryocopus martius*): 08630

Der er kun iagttagelser fra 3 ynglelokaliteter:

Ndr. Feldborg Pl.: 31/1 1 (OA), 29/3 1 (CH), 14/4 2 (CH) og 20/4 1-2 (EØ, OO)
 Rind Pl.: 7/4 1 (NPB, BD) og 2/6 2 (UEM),
 Nørlund Pl.: 1/5 1 ynglepar (NPB)

Uden for yngletiden:

29/12 1 Blåkilde Plantage (JHK)

Sted/ årstal	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Høgildegård Pl.	X	X	X		X	X	x	
Rind	X	X	X		X			X
Moselund	X							
Estvadgård Pl.	X	X		X	X			
Ndr. Feldborg Pl.	X	X	X	X	X	X	X	X
Stråsø Pl.	X			X	X	X	X	

Classonsborg Pl.			X		X		X	
Stenholt Skov			X					
Gludsted Pl.			X					
Høgild			X					
Stoubæk Krat				X				
Haraldslund Pl.				X				
Borris Hede				X				
Hoverdal Pl.			x	X	X			
Skarrild			x					
"Skjern Å"				X				
Birkebak Pl.				X	x			
Hallundbæk				X				
Skalle Sø								X
Røddinglund Pl.								X
Lønborggård Pl.								X
Hørbylunde								x
Hessellund Hede								x
Velling Pl.								x
Nørlund Pl.								X

Tabellen viser lokaliteter, hvor der i perioden 1995-2002 er truffet sortspætte. X angiver fund fra yngletiden, mens x er fund uden for yngletiden. Manglende markering angiver ikke nødvendigvis, at arten ikke har været der. På baggrund heraf ses det, at der i dag er 7 lokaliteter, hvor den er truffet i yngletiden mere end et enkelt år. Den seneste "nye" faste lokalitet er Nørlund Plantage.

Vendehals (*Jynx torquilla*): 08480

Alle jagttagelser nævnes.

Trækfugle:

Forår: 2/5 1 Stavsholm (PKj), 2/5 1 Knudmosen (UEM), 3/5 1 Løvbjerg Plantage (SEE), 7/5 1, 8/5 1 og 9/5 1, alle Tippet (T), 10/5 1 Barde (LDH).

Efterår: 22/8 1 Tipperne (OA), 24/8 1 ringmærket Søndervig (EE), 25/8 1 Harboøre Tange (HHN), 26/8 Søndervig (EE), 27/8 2 Lyngvig Fyr (EE), 27/8 1 Ringkøbing (JB), 31/8 1 Nørre Lyngvig (EE) og 2/9 1 Vesterenge (OA,MJH).

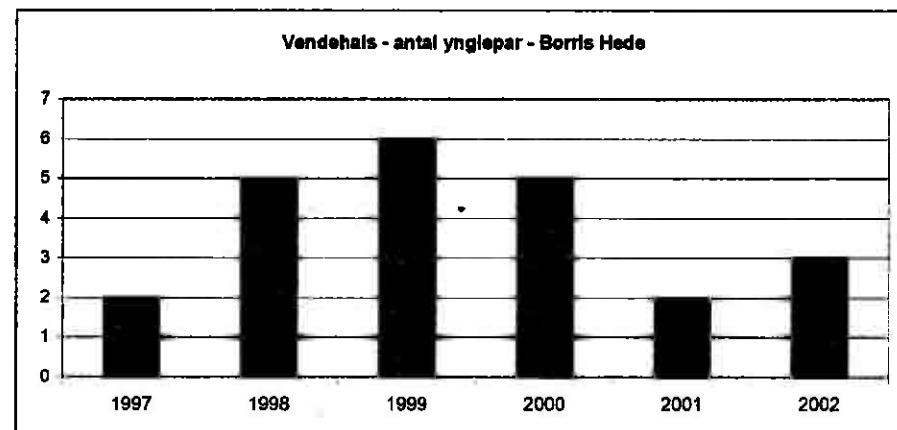
Ynglefugle:

På landsplan kun 4 sikre ynglefund – alle var i Ringkøbing Amt.

Borris Hede med 3 par + 1 sandsynligt samt Klosterhedens Plantage med 1 sikkert, da Arne Hartelius den 22/7 så vendehalsen fodre unger, som stak hovederne ud af kassen.

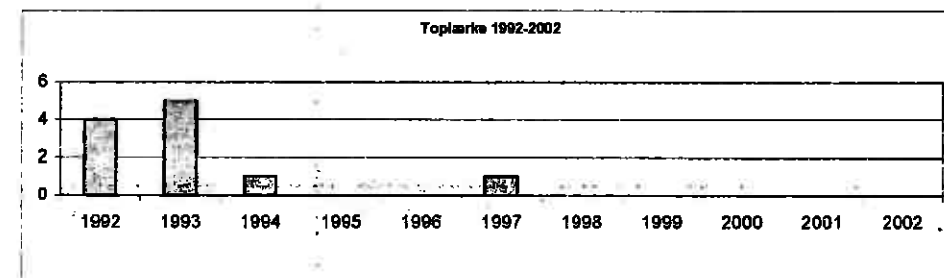
På Borris Hede døde det ene kuld, da fuglekassen blev fyldt med vand.

Desuden har der været et sandsynligt par ved Donsø Sande den 26/4 i syngende (EØ) og ved Ulfborg Plantage, da ejeren her gennem hele sommeren hørte vendehals, samt et muligt par ved Sdr. Bork, da der her 30/5 er hørt en syngende fugl (APN).

Toplærke (*Galerida cristata*): 09720

Toplærken er efterhånden ved at være noget af en raritet her i amtet, idet vi skal tilbage til 1997 for at finde sidste fund af arten. Nedenstående er illustreret antallet af observationer af Toplærke i amtet de sidste 10 år.

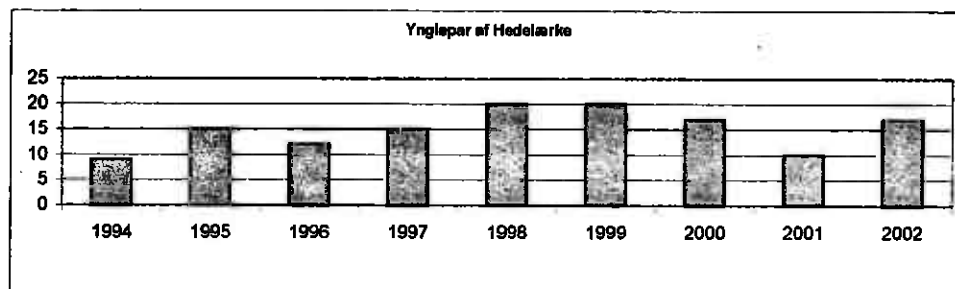

Tidligere var denne en ret almindelig ynglefugl, typisk i kystnære områder (havneområder) samt industrikvarterer og byggepladser, der alle minder lidt om artens foretrukne biotop i hovedudbredelsesområdet Syd- og Sydøsteuropa: åbne og tørre steppelandskaber. Arten indvandrede til Danmark i midten af 1800-tallet, og kulminerede i 1920-1950, men har siden været i kraftig tilbagegang, og er måske på nippet til helt at forsvinde som dansk ynglefugl, som det har været tilfældet i både Norge (1972) og Sverige (1990). Idet Toplærken hovedsageligt er standfugl, ser det altså dystert ud, og de bedste chancer for at finde Toplærke i amtet er nok om vinteren hvor enkelte fugle strejfer, i kystnære områder.

Hedelærke (*Lullula arborea*): 09740

Artens foretrukne ynglebiotop er klitheder og plantager, hvilket er repræsenteret i stor stil i Amtet. Antallet af ynglepar er dog faldet meget markant siden 1950'erne (ca. 300%!), men har i de seneste år været nogenlunde stabil. Nedenstående illustrerer den seneste udvikling i antallet af indrapporterede ynglepar (estimeret maks. fra diverse lokaliteter), hvilket kun indikerer udviklingen. Amtets reelle ynglebestand blev eksempelvis estimeret til 52-62 ynglepar i 1999, hvor antallet af indrapporterede ynglepar kun var ca. 20. Idet Ringkøbing Amt udgør et af kerneområderne for Hedelærke, ville det

være interessant om der fra Amtets aktive ornitologer ville være ekstra fokus på at registrere arten, eksempelvis i forbindelse med natlyt i maj og juni måneder.

Antallet af indrapporterede ynglepar i 2002 vurderes til at være 16-17 par, fordelt på følgende lokaliteter:

Sdr. Fejlsborg Plantage	20/4 1 sy (EØ, OO)	
Ovstrup Hede	20/4 1 sy (EØ, OO)	
Ørnvej	20/4 1 sy (LH)	
Nørlund Plantage	8/5 1 sy (NPB)	
	16/7 9 (ERH)	Samlet bestand est. 2-3 par
Hallundbæk	1/6 1 sy (EØ)	
Hodsager	1/6 1 sy (EØ)	
Hodsager Plantage	1/6 1 sy (EØ)	
Tvis å og ådal	1/6 2 sy (EØ)	
Husby Klitplantage	4/6 2 sy (EE)	
Haderup å og ådal	18/6 3 sy (EØ)	
Jyndeved Plantage	1/9 2 r (CGL)	

Eneste trækobservation blev 12/10 3 trk Nørre Lyngvig (EE).

Bjerglærke (*Eremophila alpestris*): 09780

Bjerglærken yngler i det Nordlige Skandinavien og Nordrusland, og er kun en forholdsvis almindelig trækfugl i Danmark i perioden ult. september – medio maj. Året adskiller sig ikke væsentligt fra de seneste år, så her nævnes kun nogle af de større observationer:

Skjern Enge:	14/4 184 r (EØ, OO, TA)
Vest Stadil Fjord:	4/5 69 r (EE)
	6/10 100 r (EE, JB)

Digesvale (*Riparia riparia*): 09810

Forårsankomsten til Amtet var ganske normal: 12/4-14/4 1 r Helle Sø (CH, LN). Digesvalen er i Danmark en almindelig yngletrækfugl, der anlægger kolonier i skrænter, grusgrave, klinter ol. Amtet byder således på en lang række attraktive digesvale-boliger, men dette afspejles ikke i antallet af indrapporterede ynglepar. I indeværende år er ynglebestanden estimeret til 150-185 par, hvilket er på niveau med foregående år. Arten har historisk set desuden oplevet en væsentlig tilbagegang, og var således forsvundet fra 30% af atlaskvadrateerne i perioden mellem de to undersøgelser i hhv. 1971-74 og 1993-96 (jf. M.B. Grell "Fuglenes Danmark").

I år 2003 er der arrangeret en digesvale undersøgelse i amtet, hvilket forventes at give et langt mere retvisende billede af ynglebestandens størrelse i amtet.

Ynglebestanden er fordelt på følgende lokaliteter:

No	10-20 par (KEK)
Bovbjerg (redehuller talt)	100 par (LN)
Rom (redehuller talt)	16 par (JN)

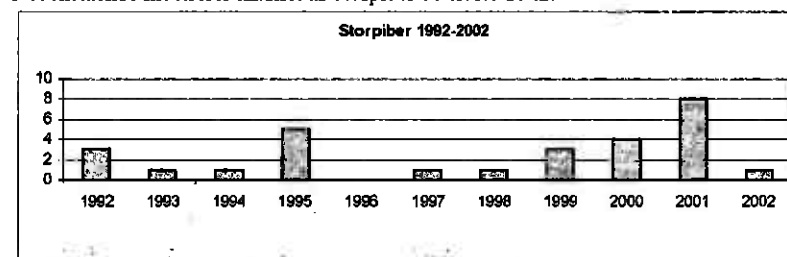
Storpiber (*Anthus richardi*): 10020

Storpiberen er en sjælden trækfugl i amtet typisk om efteråret (sep-dec), og efter sidste års store forekomst med 8 fugle, er vi kommet ned på jorden igen med kun en enkelt observation:

11/10 1 r Haurvig (EE, ASF mfl.)

Storpiberen yngler i Sibirien og trækker til Pakistan, Indien og Sydøstasien og er således kun en tilfældig gæst i Vesteuropa. Antallet der observeres fluktuerer meget. På landsplan såvel som i vore nabolande, blev der observeret færre storpiber end normalt i år 2002.

Nedenstående illustrerer antallet af Storpiber de sidste 10 år:

Mongolsk Piber* (*Anthus godlewski*):

Fra 2001 er følgende godkendt af SU: 16/10 1 R Tipperne (OA*). Det er 2. fund i amtet og kun 3. for DK. Første fund var 22/11-1/12 1998 1 Værnengene.

Markpiber (*Anthus campestris*): 10050

Igen et år uden observationer. Markpiberen er efterhånden ret sjælden herhjemme med meget få ynglepar (i atlasundersøgelsen 1993-1996 registreredes kun 10 sikre og sandsynlige ynglepar jf. M.B. Grell "Fuglenes Danmark"). De bedste lokaliteter er Skagen samt Anholt, der således udgør de sidste bastioner for Markpiberen. De seneste opgørelser tyder på kun 15 ynglepar i Danmark, fordelt med 9-11 på Anholt og 3 på Skagen halvøen.

I amtet opleves Markpiberen kun på trækk, med flest fund om efteråret i september måned.

Nedenstående tabel viser antallet af observationer af Markpiber siden 1991:

Årsfordeling:

1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
0	1	2	1	1	1	0	0	1	1	0	0

Rødstrubet Piber (*Anthus cervinus*): 10120

Som det er tilfældet ved Markpiber (*Anthus campestris*) se ovenfor, var der ikke observationer af Rødstrubet piber i Amtet i 2002. Rødstrubet piber yngler fåtalligt i Nordskandinavien, og trækker til den østlige del af Middelhavet, Nordafrika og syd for Sahara. Rødstrubet pibers trækroute er mere østlig, hvorfor den er hyppigere i Østdanmark. Der optræder flest i år med megen østenvind, men meget sjældent i store koncentrationer. Som det er tilfældet ved Markpiber, registreres langt

størstedelen på efterårstrækket ult. august – pri. november. Nedenstående tabel viser antallet af observationer siden 1991:

Årsfordeling:

1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
3	2	4	0	24	1	0	2	1	1	1	0

Skærpiiber (*Anthus petrosus*): 10141

Der er ikke indrapporteret ynglepar i år (rent faktisk er Skærpiiber ikke registreret i perioden 22/3 – 14/9). De største observationer blev: 3/3 50r Bøvling Klit (FE), 7/3 19r Værmengene (OA), 22/3 24r Vest Stadil Fjord (TA), 5/10 30r Thorsminde, 2/11 15r Hvide Sande (EE).

Bjergpiiber (*Anthus spinoletta*): 10140

Bjergpiiberen er et sydligt modstykke til Skærpiiberen, og de betragtedes tidligere som samme art opdelt i racerne *A. spinoletta petrosus* (Skærpiiber) og *A. spinoletta spinoletta* (Bjergpiiber). Bjergpiiberen yngler i Central- og Sydeuropa i bjergegne over trægrænsen, men trækker om vinteren til mere lavtliggende fugtige områder (oftest med fersk vand). Bjergpiiberen er et eksempel på hvordan, der løbende opnås mere viden om fuglene og deres trækmønstre, idet det først er i de seneste ca. 10 år at man er blevet opmærksom på arten i Danmark. Indtil 1997 var der således kun registreret 1 fund, men efterfølgende har man fået fastslået at Bjergpiiberen er en årlig fåtallig vintergæst, oftest i kystnære områder. Første fund i Ringkøbing Amt var 25/3 1990 i Værmengene, og der skulle gå yderligere 7 år inden det næste fund i 1997 den 25/11 Tipperne. Herefter kom der gang i registreringer af denne art, der siden har været årlig. Nedenstående tabel viser årsfordelingen de seneste år:

Årsfordeling:

1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
0	0	0	0	1	34	4	5	2	2

Anmærkning: Fra 1998 er indregnet max. tal fra Harboøre Tange med 33. For yderligere oplysninger henvises til www.dof-ringkobingamt.dk

Alle årets observationer nævnes:

Nymølle Dambrug v. Råsted: 7/1-10/1 og 26/12-31/12 1r (OA, EØ, HRS, KIA, CH, LN m.fl.)

Harboøre Tange: 27/2 1r (OA)

Hvad angår fuglen fra Nymølle Dambrug, regnes dette som samme individ, der overvintrer her. Med årets observationer bringes totalen op på ca. 49 fugle observeret i amtet (forsøgt rensset for gengangere).

Gul Vipstjert (*Motacilla flava flava*): 10170

Årets første: 21/4 1r Skjern Enge (EE), er normal ankomst. Middeldatoen for perioden 1993-2001 er 19 april.

Indsendte yngleoplysninger er ekstremt sparsomme i år, og på baggrund af det indsendte materiale vurderes der at være 17-25 par!?

Skjern Enge: 10-15 par (LBO, CSS, JHK, SKG, TRK, JC, JCO, RBJ, TM, OLH)

Værmengene: 37-40 par (T, GTA, TRK, KEB)

Tipperne: 36 par (T)

Det er første gang i næsten 15 år, der har været en grundig engennemgang på Værmengene. I 1988 og 1989 taltes på lokaliteten hhv. 168-172 og 163 par!

Der er i år ikke indsendt ynglefugleoptællinger af Gul Vipstjert fra lokaliteter som Vest Stadil Fjord, Stadil Fjord og Bøvling Fjord, så amtets samlede ynglebestand afspejles på ingen måde i det indsendte materiale! Generelt er antallet af ynglepar af Gul Vipstjert faldet de seneste år (jf. atlasundersøgelsen, hvor der i øvrigt yngede ca. 90 par i amtet). En af årsagerne hertil, er en reduktion i antallet af egnede ynglelokaliteter især i indlandet. De foretrukne biotoper er åbne kreaturafræssede enge, fugtige enge ved åer, moser mv. Biotoper der flere steder er blevet fortrængt til fordel for intensivt dyrket landbrug. Det er dog håbet, at naturgenopretninger vil bidrage til at vende udviklingen, men dette kræver på lang sigt en veltillæggende fortsat pleje af arealerne, så biotoperne forbliver gunstige for "engfuglene", og dermed også Gul Vipstjert.

Fra efteråret blev største trækobservation 3/9 41s Bjerregård (OA).

Sorthovedet Gul Vipstjert* (*Motacilla flava feldegg*):

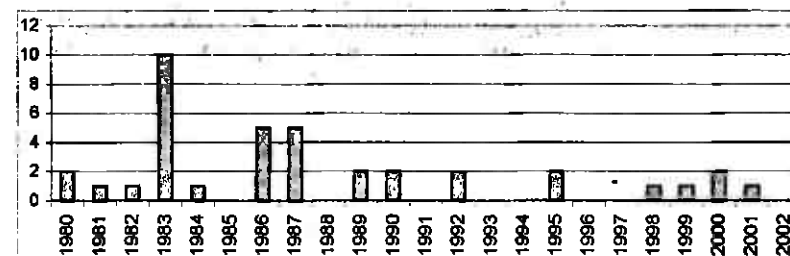
Fra 2000 er følgende blevet godkendt af SU:

24/5 1 han Værmengene (Michael Schwalbe*). Fundet er fotodokumenteret og godkendt af SU. Det er 2. fund for amtet. Første fund var 10/5 1998 i M Grønbjerg.

Gulhovedet Gul Vipstjert (*Motacilla flava flavissima*): 10172

Gulhovedet Gul Vipstjert (*Motacilla flava flavissima*) er englændernes (og Vesteuropas) modstykke til vores Gule Vipstjert af nominatformen flava. Dens britiske og vesteuropæiske oprindelse afspejles i forekomsten her i landet, ved at langt størstedelen af observationer gøres ved den Jyske Vestkyst. Enkelte år registreres der ynglepar (0-5 par), men oftest er der tale om fugle på forlænget træk (overvintrer ligesom vores gule vipstjert i tropisk Vestafrika).

Der var ingen observationer af Gulhovedet Gul Vipstjert i 2002, så artens/racens status er uændret med 31 fund af 38 fugle (jf. www.dof-ringkobingamt.dk for yderligere specifikationer). Nedenstående graf illustrerer forekomsten af Gulhovedet Gul Vipstjert i Ringkøbing Amt siden 1980.

Anmærkning: 2 gange i 1983 og i 1987 er der angivet 1-3 fugle fra lokaliteterne. Her er anvendt maks.

Den gennemsnitlige forekomst i amtet i perioden 1980-2002 er 1,65 fugle (under ovennævnte forudsætninger).

Bjergvipstjert (*Motacilla cinerea*): 10190

Antallet af ynglende bjergvipstjarter er steget markant igennem de seneste årtier (er eksempelvis tredoblet i perioden mellem de to atlasundersøgelser). Bjergvipstjerten yngler næsten udelukkende i forbindelse med hurtigstrømmende vandløb, gerne hvor der på en eller anden måde er en opstemning (eks. dambrug). Ringkøbing Amt byder således på flere egnede ynglelokaliteter, hvilket efterhånden afspejles i antallet af ynglepar, og bjergvipstjerten findes nu i hele amtet.

Antallet af ynglende bjergvipstjarter synes dog nogellunde at have stabiliseret sig i de seneste 10 år med omtrent 12-16 par (om end der er noget variation i det indsendte materiale både hvad angår variation i lokaliteter og registreringsmetoder). Gennemsnittet for perioden 1993-2001 er således på 13,7 ynglepar (indregnet sikre, såvel som sandsynlige), så indeværende års antal ynglepar på 17 fordelt

med 8 sikre og 9 sandsynlige, må siges at være tilfredsstillende. Yngleparene er fordelt på følgende lokaliteter:

Sikre ynglepar: Klosterheden 1 par (PLA, OA), Nørlund Plantage 1 par (NPB), Ven Å og Ådal 1 par (OO), Storåen, Vemb 1 par (HRS, HWJ), Kærgårdsmølle 2 par (AKV), Rind Å 1 par (UJE), Vandkraftssøen 1 par (CSV, HWJ)
Mulige ynglepar: Hellegård Å 1 par (HST), Søndermølle 1 par (CSV), Hover 1 par (KEK), Kilen 1 par (CSV), Skovlund Plantage 1 par (HRS), Bundsbæk Mølle 1 par (TM), Rækker Mølle 1 par (SEP), Brejninggård 1 par (LH), Borris hede 1 par (OA)

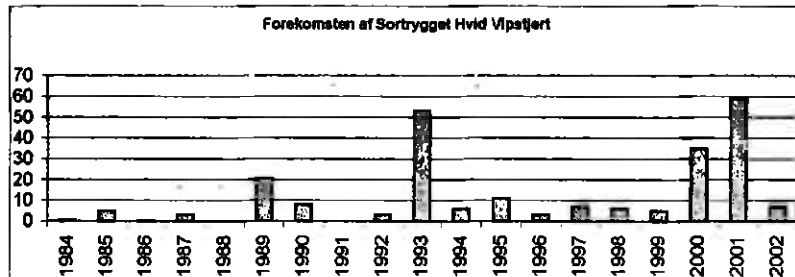
Bjergvipstjerten kan nydes hele året rundt, idet en del fugle overvintrer i Danmark. Observationer fra vinterperioden omfatter: 1/1 1 Storåen Holstebro-Vemb (HWJ), 1/1 1r Fuglkær Å og Ådal (CH), 7/1 1r Vind Hede (OA), 10/1 1r Råsted (EØ), 16/2 1 Ganer Å grødeopsamlingsplads, Skjern Enge (MBA, KiA), 12/11 1r Skjern Enge (PBB), 25/11 1r Holstebro v. Storåen (HWJ), 3/12 2r Sunds v. Rensningsanlægget (PP), 27/12-30/12 1r Nymølle Dambrug v. Råsted (OA, HRS, LN).

Sortrygget Hvid Vipstjert (*Motacilla alba yarrellii*): 10202

Som det er tilfældet ved Gul Vipstjert (*Motacilla flava*), har Storbritannien også deres egen race af Hvid Vipstjert, nemlig Sortrygget Hvid Vipstjert (*Motacilla alba yarrellii*). Racen ligner meget Hvid Vipstjert, men adskiller sig fra denne ved, som navnet antyder, at have sort ryg og gråsorte smudsige flanker (i hvert fald hvad hannen angår). Hunner er lidt vanskeligere at identificere, men de bedste feltkendetegn er mørkegrå ryg, smudsige grå flanker, sort overgump og overhaledækfjer. Den vestlige oprindelse afspejles som ved Gulhovedet Gul Vipstjert, i fordelingen af fund i Danmark, idet langt størstedelen er fra Vestjylland. Betragtes fordelingen af fund her i amtet er langt de fleste fund da også fra de kystnære områder. Top 5 af lokaliteter er: Harboøre Tange 66 fugle (28,2%), Værmengene 37 fugle (15,8%), Bøvling Fjord 18 fugle (7,7%), Thorsminde 16 fugle (6,8%) og en delt 5. plads til Skjern Enge og Tipperne med 10 fugle (4,3%) (n=234).

Antallet af fund fluktuerer meget fra år til år, varierende mellem 0 fugle i 1988 og 1991 til hele 53 og 59 fugle i hhv. 1993 og 2001. Gennemsnittet de seneste 19 år er på 12,3 fugle. Der kan med lidt god vilje anses en stigning i antallet af observationer, men dette skyldes nok hovedsageligt mere opmærksomhed på arten/racen såvel som flere aktive feltornitologer.

Nedenstående graf illustrerer forekomsten af Sortrygget Hvid Vipstjert siden 1984 i Ringkøbing Amt (forsøgt rensset for de værste gengangere):

I indeværende år er Sortrygget Hvid Vipstjert observeret på 4 lokaliteter, alle observationer nævnes:

Mejrup: 16/3 1r (PP)

Værmengene: 1 han r (OA)

Skjern Enge: 19/5 1 han r (AHA)

Thorsminde: i perioden 24/3 - 5/10 1 ad han + 2 1k, sandsynligvis i et blandingspar med Hvid Vipstjert, om end bestemmelsen ikke er helt sikker hvad hunnen angår. (APN, OA, HWJ, EE)

På baggrund af ovenstående kan det sammenfattes, at 2002 blev et nogenlunde normalt år hvad angår forekomsten af Sortrygget Hvid Vipstjert, uden det store influx som i årene 1989, 1993, 2000 og 2001.

Vandstær (*Cinclus cinclus*): 10500

Vandstæren foretrækker rene vandløb med strømrende vand, gerne hvor der er opstemninger som eksempelvis ved dambrug, eller ved broer (samme biotop som Bjergvipstjert i øvrigt). Vandstæren er en forholdsvis almindelig vintergæst i vores amt, men er også registreret som ynglefugl (senest i 2000 jf. Sandeviften 2. kvartal 2001, nr. 2). Dette er dog ikke tilfældet i år, og årets forekomst synes at være normal.

Vandstæren ankommer om efteråret typisk fra ultimo oktober, og trækker atter mod ynglepladserne i marts-medio april. Nedenstående er årets observationer inddelt på lokaliteter for hhv. 1. og 2. halvår.

	1. Halvår	2. Halvår
Vegen Å og Ådal:	1/1 1 (HWJ) 9/1 1 (HWJ) 27/2 1 (HWJ)	28/11 1 (HWJ)
Klosterheden:	3/1 1 (OA) 23/12 1 (OA) 25/12 1 (HWJ)	3/11 1 (HWJ)
5/1 1 (CH) 19/1 2 (HWJ) 17/2 2 (JN)		
Holstebro:	9/1 1 (Museumshaven)(HWJ)	22/12 1 (LN)
Vandkraftssøen, Holstebro:	27/2 2 (HWJ) 9/3 1 (Ringmærket, højre fod)(EØ)	
Råsted:	10/1 1 (EØ) 12/1 2 (SEP, UEM)	26/12 1 (OA) 27/12 1 (OA) 30/12 2 (HRS, LN)
Tim:	11/1 1 (OA)	
Nybro:	18/1 1 (OO)	
Clasonsborg:	29/1 2 (FT)	
Hørild Dambrug:	10/2 2 (KiA)	
Sdr. Vium:	15/2 1 (KiA)	
Røgdind Bæk:		25/12 2 (DOFRKØ)
Blåkilde:		29/12 1 (JHK)

Årets mest finurlige observation af Vandstær i år 2002 blev den 2/11, hvor et individ blev set indtrækkende til rast i Hvide Sande havn (EE). Et noget atypisk sted for en Vandstær, men det er ikke første gang at arten forvilder sig helt herud!

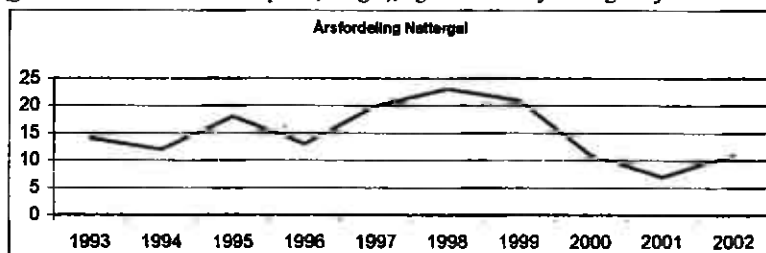
Nattergal (*Luscinia luscinia*): 11030

Nattergalen er en udpræget østlig art, og forekommer kun sparsomt i Ringkøbing Amt (Danmark udgør artens vestgrænse). Af årets forekomster, er hovedparten da også fra den østlige del af Amtet. En af årsagerne til dette er at Nattergalen foretrækker tætte krat i ådale og fugtige, lave bevoksninger nær søer og vandløb, biotoper der ikke er så udpræget i det vestligste Jylland.

Alle årets observationer nævnes, opdelt på lokaliteter:

Hellegård Ådal:	11/5 1sy (IM)
Store Ryde Mølle:	11/5 3sy (IM), 13/5 3sy (IM) og 12/7 1sy (IM)
Tindskov Bakker:	15/6 1sy (LN)
Sønder Mølle:	18/5 1sy (CSV)
Vest Stadil Fjord:	20/5 1sy (EE), 27/5 1sy (UEM) og 28/5 2sy (EE)
Tvis Å:	1/6 1sy (EØ)
Sønderlem Vig:	2/6 1sy (HRS, CSV)
Karup Å:	4/6 1sy (GM) og 17/6 1sy (GM)

De seneste undersøgelser fra DOF's punkttællinger viser, at Nattergalen er i tilbagegang, og dette afspejles i forekomsten her i amtet. Antallet af Nattergale i 2002 er ikke imponerende med 11 fund (gennemsnittet 1993-2001 er på 16,7 fugle), og tendensen synes negativ jf. nedenstående graf:

Anmærkning: Forsøgt rensset for gengangere de enkelte år

Sydlig Nattergal (*Luscinia megarhynchos*): 11040

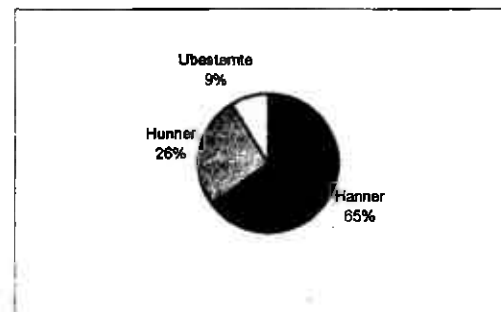
Sydlig Nattergal er Vest- og Sydeuropas modstykke til Nattergal (med samme biotopvalg), og den vestlige oprindelse afspejles i artens forekomst i Danmark, ved at der er en overvejende andel af fund fra det sydlige såvel som vestlige Danmark. Ringkøbing Amt er pænt repræsenteret med i alt 9 fund af 9 fugle inkl. årets 1 (-2) fund. Arten er blevet observeret med stigende frekvens her i amtet, og har været årlig siden 1999. Sammenlignes fundene fra 1980 og frem, er gennemsnitsdatoen for fundene 23. Maj, men fundene ligger tidsmæssigt ret spredt (ved beregning af gennemsnit er første iagttagelse medtaget). Det tidligste fund er 25. april og 16. juni som den seneste, så tidsmæssigt må årets 1-2 fund betragtes som i tråd med tidligere observationer.

Årets fund er fra Tipperne: 1/5-2/5 1 feltobset og ringmærket (OA*,MBA*,OTh) og sandsynligvis samme fugl observeret 23/6 (OTh). Fundet fra 1/5-2/5 er godkendt af SU, mens sidstnævnte observation ikke er tilsendt, idet observatøren betragtede dette som værende samme individ.

Ovenstående Sydlige Nattergal er i øvrigt gemeldt fra England i år 2003, hvor den er registreret som ynglefugl i et område med i alt 6 syngende fugle. Det er første gang, at en Sydlig Nattergal ringmærket i Danmark, er blevet gemeldt. Såfremt man ønsker at læse mere om ovenstående, bringes en artikel i bladet Ringmærkningsnyt.

Blåhals (*Luscinia svecica svecica*): 11060

Blåhals eller rettere Nordlig Blåhals, er en fåtallig trækgæst i Danmark i perioderne ultimo april – ultimo maj og igen ultimo august – medio oktober. Den yngler i Syd- og Mellemkandinavien, og er her forholdsvis almindelig. Derfor er det lidt påfaldende, at der er så få fund i Ringkøbing Amt, men en stor del af årsagen skal nok findes i Blåhalsens skjulte levevis. Næsten alle fund i Ringkøbing Amt er under forårstrækket med 1 fugl i april (1,8%), 52 fugle i maj (91,2%), 1 fugl i juni (1,8%) mens efterårstrækket er repræsenteret ved 1 fugl i september (1,8%) og 2 fugle i oktober (3,5%). Af fundene er hovedparten hanner 64,9%, mens der er bestemt 26,3% hunner og en rest på 8,8% er ikke nærmere angivet (jf. nedenstående graf). For yderligere udspecificering af fundene af Nordlig Blåhals henvises til www.dof-ringkobingamt.dk

Der er ingen fund af Nordlig Blåhals i 2002, så status for denne art er uændret med 56 fund af 57 fugle siden 1980, dvs. i gennemsnit 2,5 fugle (inkl. 0 fugle i 2002).

Sydlig Blåhals (*Luscinia svecica cyaneocula*): 11062

Sydlig Blåhals er genindvandret til Danmark i løbet af 1990'erne, og er ekspanderet i de senere år. Kerneområderne i dag er marskegnene i Sønderjylland særligt ved Magisterkogen, men også omkring Varde Å og Ho Bugt. Den er endnu ikke fundet ynglende her i Amtet, men det er nok kun et spørgsmål om tid inden den slår sig ned. Amtet har i hvert fald biotoperne til at byde Blåhalsen velkommen, eksempelvis Skjern Enge, Værmengene og Tipperne, Vest Stadil Fjord, Bøvling Klit og Harbøre Tange. Håbet om at vi kan få en fast bestand i Amtet, fremskyndes af erfaringerne fra Holland, hvor bestanden er ekspanderet særdeles kraftigt fra ca. 800 par i 1970 til hele 5500-7500 par i 1990, og det endda med en fortsat vækstkurve! (jf. Grell, M.B. "Fuglenes Danmark"). Landets samlede ynglefuglebestand af Sydlig Blåhals er i 2002 opgjort til 23-24 sandsynlige par (til sammenligning vurderedes bestanden til 1-3 ynglepar under Atlasundersøgelsen....)

Der er ikke observeret Sydlig Blåhals i amtet i 2002. Siden 1980 er der i alt kun 2 fund af 3 fugle, og vi skal helt tilbage til 1993 for at finde seneste observation: 9/5 1 han sy Værmengene. Det andet fund er fra 1981 13/5 med 2 individer på Tipperne.

Husrødstjert (*Phoenicurus ochruros*): 11210

Husrødstjerten kan karakteriseres som en fåtallig yngletrækfugl der gæster os i perioden marts – oktober. Enkelte fugle overvintrer dog undtagelsesvist, således også i år 2002 hvor der var flere fund i vintermånederne:

8/1 1r Hvide Sande (OA), 25/3 1r Thorsminde (OA) er nok snarere forårsankomst, og i andet halvår 2/11 1r Hvide Sande (EE) og 30/12 1r Thorsminde (APN).

Ynglefuglebestanden har skruntet lidt i de senere år her i amtet (siden 1998 med ca. 20 par til kun 8 i 2002), uden at der fremtræder åbenlyse forklaringer på denne udvikling. Bestanden er ellers ekspanderet imellem de to Atlasundersøgelser (jf. Grell, M.B. "Fuglenes Danmark"). Årets samlede ynglefuglebestand er på estimeret 8 par, fordelt på følgende lokaliteter:

Rindum:	3/4 1sy (SEP)
Thorsminde:	26/4 1sy (EØ)
Skjern:	2/5 1 (FT)
Thyborøn:	6/7 2sy (KKN)
No:	20/7 2r (HHN)
Ringkøbing:	20/7 1 (1k)r (SEP)
Hvide Sande:	20/8 2 (1k)r (OA)

Bestanden på 8 par er udelukkende estimeret på baggrund af syngende hanner i yngletiden, samt forekomsten af juvenile fugle på oplaget ynglelokaliteter.

Bynkefugl (*Saxicola rubetra*): 11370

Bynkefuglen er en ret almindelig ynglefugl i Ringkøbing Amt, men der er ikke den store tradition for at indsende yngleoplysninger. Det vurderes på baggrund af det indsendte materiale, at der er registreret 8 par, fordelt på følgende lokaliteter:

Skjern Enge:	(Lønborg Borgbanke)	1 par (TM,JHK)
	(Læhegn v. Præstholm)	1 par (OA,JC)
	(Poldene)	1 par (TM,SKG)
	(Amholm Bro)	1 par (SKG,JHK)
	(Hestholm Vest)	1 par (TM)
	(Enggård Pumpest. Øst)	1 par (OA)
Skovlund Plantage:		1 par (HRS)
Donsø Sande:		1 par (EØ)

Betragter man Atlasundersøgelsen fra 1993-1996, er Bynkefugl fundet ynglende i næsten alle af amtets kvadrater, så ovenstående bør kun være snefnugget på toppen af, toppen af ishjerget! Bynkefuglens foretrukne biotop er åbne enge, moser og heder, så der burde være en del egnede lokaliteter rundt omkring i amtet.

Bynkefugl observeres sjældent i større koncentrationer, men der var et par bemærkelsesværdige observationer under efterårstrækket:

19/8 10r Værmengene (OA), men nok mere bemærkelsesværdigt er perioden 25-26/8, hvor der den 25. registreredes 15 individer på Harboøre Tange (HHN) og dagen efter hele 35 på samme lokalitet (OA)! Samme dag blev der i øvrigt registreret 6 individer ved Vejlbj Klit (TRK), så der har været et ganske pænt "fald" af Bynkefugle på disse dage.

Sortstrubet Bynkefugl (*Saxicola torquata*): 11390

Sortstrubet Bynkefugl er oftest mere kystbunden end Bynkefugl, men enkelte ynglepar er registreret "indenlands". Af årets fund er alle gjort i kystnære områder med undtagelse af en enkelt observation fra Skjern Enge. Således ingen fund fra kendte tidligere indenlandske ynglelokaliteter...

De foretrukne biotoper er tørre sandede klitterræner ved kysten, eller heder og hedemoser i indlandet. Sortstrubet bynkefugl er fåtalligt ynglende i amtet, normalt flest efter milde vintre idet arten er noget sårbar.

Danmark udgør nordgrænsen for Sortstrubet bynkefugl (foruden en lille norsk bestand, der formentlig er en udløber fra den Britiske population), og på landsplan er der vurderet en samlet ynglebestand på kun 15 par i 2002 (jf. DOFT 2003 nr. 2). Dette er en markant nedgang i forhold til de seneste år, og nedgangen er i særdeleshed mærkbar her i Ringkøbing Amt. Således er ynglebestanden opgjort til kun ét enkelt par i 2002 mod 5-7 par i 2000 og 2001.

Ynglepar: Bjerregård 1 par (APN,OA)

At der kun er registreret ét enkelt ynglepar kan undre, idet der var mange observationer i vinterhalvåret såvel som det tidlige forår. Til gengæld blev der ikke observeret en eneste i perioden 1/4-3/9!!!!

Observationer fra vinterhalvåret omfatter:

Bøvling Klit:	1/1 1r (JN)
Harboøre Tange:	3/1 1 han og 1 hun (HWJ), 20/1 1 han og 1 hun r lige syd for Thyborøn (OA), 27/1 2r syd for Cheminova (OA)
Thyborøn:	5/1 1r (SVI)
Hvide Sande:	8/1 1 han og 1 hun r (OA), 11/1 1 han r (UEM), 24/1 1 hun r (SEP)

Sandene:	20/1 1 han r (EE)
Vest Stadil Fjord:	3/2 1 hun r (EE)
Hovvig:	14/2 1 han r (EE)
Klegod:	24/2 1r (EE)

Fra andet halvår blev seneste observation 21/10 1r Tipperne (T), så ingen regulære decemberfund. Dertil kommer desuden en række observationer af 1-2 fugle fra følgende lokaliteter (ynglelokaliteten udeladt):

Bøvling Klit (i alt 2 fugle): 3-10/3 1 han r (EE, JN) og 11/3 1 hun r (APN)
Værmengene (i alt 2 fugle): 4/3 1 hun r (OA), 17/3 1 han r (HST)
Tipperne (i alt 5 fugle): 7/3 1 han r (T), 12/3 1 han r (T), 14/3 1 hun r (T), 29/3 1 hun r (T), 21/10 1r (T)
Hvide Sande (i alt 1-2 fugle): 11/3 1 ad han r (APN), 25/3 1 (TOM)
Bjålum Klit (i alt 4 individer): 12/3 2 han og 2 hun r (OA,HKN),
Vest Stadil Fjord (i alt 3-4 fugle): 12/3 1 han og 1 hun r (KEK), 17/3 2 hun r (HST), 19/3 1 hun r (KEK), 22/3 1 hun r (TA).
Nørre Lyngvig (i alt 2 fugle): 30/3 1 hun r (CH), 2/10 1 han r (JOL)
Skjern Enge (i alt 1 fugl): 8/10 1 han r (EE)

Flere af ovenstående fund er fra gammelkendte ynglelokaliteter, så det er sørgeligt at der ikke har kunnet konstateres ynglefugle. Håbet er, at amtets aktive feltornitologer vil sætte øget fokus på denne art.

Stenpikker (*Oenanthe oenanthe*): 11460

Stenpikkeren er en ret almindelig yngletrækfugl i perioden april/primo maj - august/primo september. Antallet af ynglefugle i Ringkøbing Amt afspejles dårligt i det indsendte materiale, idet der er indsendt oplysninger fra kun 2 lokaliteter (Sikkert ynglende):

Vejlbj Klit 1 par (AKV), og Hvide Sande 1-2 par (OA,TRK)

I perioden medio maj - ultimo juli foreligger der desuden fund fra følgende lokaliteter, men det drejer sig nok højst sandsynligt om trækfugle: 18/5 6r Skjern Enge (ASF) og 20/5 1r Værmengene (MJ,TOM, SA).

For at få et bedre indblik i ynglebestanden af Stenpikker henvises til "Fuglenes Danmark" af Grell, M.B.

Stenpikkere ses sjældent i større koncentrationer, hvorfor en observation fra efterårstrækket er bemærkelsesværdig:

26/8 150r Harboøre Tange (OA) (Samme dag og lokalitet, hvor der i øvrigt blev observeret særdeles mange bynkefugle, jf. ovenstående)

Ringdrossel (*Turdus torquatus*): 11860

Denne smukke drossel er en fåtalig trækfugl i perioderne ultimo marts/ultimo maj og ultimo august/primo november. Der blev i 2002 registreret 54 fugle under forårstrækket og kun sølle 3 under efterårstrækket. Dermed er året ikke videre imponerende, især set i lyset af, at de øvrige drosselarter optrådte i pæne antal i efteråret. Nedenstående tabel viser fordelingen af fugle imellem forårs- og efterårstrækket:

	forår	efterår	total
1993	38	10	48
1994	30	13	43
1995	30	9	39
1996	30	82	112
1997	178	3	181
1998	97	12	109
1999	58	4	62
2000	83	63	146
2001	150	30	180
2002	54	3	57

I perioden 1993-2001 er gennemsnittet dermed 77,1 fugle om foråret og 25,1 fugle om efteråret, så samlet set var år 2002 det dårligste år siden 1999. Under forårstrækket er april ubetinget den bedste måned, mens oktober er bedst under efterårstrækket. I nedenstående månedsfordeling er andelen af totalen for perioden 1993-2002 (n=977) opdelt i %:

Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
0	0	7,98	62,74	5,83	0	0	0	3,48	17,81	2,15	0

Ringdrossel blev i år 2002 registreret på følgende lokaliteter (alle observationer nævnes):

Skjern Enge:	30/3 3r (JHH)
Tipperne (T):	2/4 1 han r, 20/4 1r, 22/4 2r, 23/4 3r, 24/4 2r, 29/4 7r, 30/4 1r, 1/5 6r, 2/5 2r
Rind Kirke:	7/4 2r (NPB)
Vest Stadil Fjord:	14/4 1 han r (SEP), 20/4 5r (EE) og 10/5 1 hun r (GVJ)
Geddal Enge:	19/4 1r (HRS) og 23/4 1r (LN)
Mejrup:	23/4 3 han + 1 hun r (PP) og 2/5 1r (PP)

Det er bemærkelsesværdigt, at der er indsendt fra så få lokaliteter, og at efteråret svigtede helt, men som det også ses af ovenstående tabel, er forekomsten af Ringdrossel noget fluktuerende.

Sangdrossel (*Turdus philomelos*): 12000

Sangdrosselen som alle nok kender, er en meget almindelige yngletrækfugl i Danmark. Den gæster os i perioden primo marts – november, men undtagelsesvist observeres der Sangdrossler i vintermånederne. Arten findes i biotoper som haver, lunde og skove (ofte med nåle- og blandskov), og har en samlet ynglebestand i Danmark på hele 259.000 par (jf. "Fuglenes Danmark", Grell, M.B.).

I år 2002 blev der ikke registreret Sangdrossel uden for den normale træktid. De første observationer faldt 1/3 1r Vedersø (OA) og 16/3 1sy Skjern Enge v. Lønborggård (ET), mens seneste observationer blev 8/11 2r Hvide Sande (OA) og slutteligt 10/11 2 fou Sunds Sø (IST).

Misteldrossel (*Turdus viscivorus*): 12020

Misteldrosselen kan karakteriseres som Sangdrosselens storebroder, idet den ligner denne en del, men er væsentligt større (26-29 cm. mod 20-22 cm. for Sangdrosslen). Biotopvalget er det samme som hos Sangdrossel, dvs. i nåle- og blandskov. Bestanden 1993-1994 er opgjort til 28.000 par i Danmark (jf. "Fuglenes Danmark", Grell, M.B.), og er dermed mere sparsomt forekommende end "Hillebroderen". Misteldrosselen er en yngletrækfugl, der gæster os i perioden medio februar – november, men som det er tilfældet ved Sangdrossel, overvintrer enkelte individer.

Observationer uden for den normale træktid, og de hhv. tidligste og seneste trækkforekomster nævnes:

1. halvår: 4/1 1 Holstebro (OA), 3/2 1sy Klosterheden (JN), 7/2 1r Vostrup Hede (KIA), 9/2 1r Skjern Enge (JHK) og 14/2 1 Borbjerg Møllersø (JHK).

2. halvår: 4/11 1r Velling Mærsk (OA), 16/11 1r Skjern Enge, Lønborggård (SKG), 27/11 4r Geddal Enge (LN) og de sene 22/12 2r Hemmet (MBA).

De største observationer, i træk- og yngletiden nævnes (≥ 5): 10/3 14 Klosterheden (JN), 24/3 7 Vind Hede (THM), 1/9 10r Skjern Enge, Lønborggård (JHK), 3/9 9 Grønbjerg (LH), 27/9 8r Grev Molktes Plantage (LN) og 19/10 5r Nørre Lyngvig Fyr (JHK).

Græshoppesanger (*Locustella naevia*): 12360

Et år på et lavt niveau i forhold til de foregående mange år. Kun 8 syngende fugle på 6 lokaliteter er ikke meget. Ingen iagttagelser langs Storåen, hvorfra der visse år har været adskillige fugle. Første fugle 10/5 2 Skjern Enge, Vesterenge (FT). Øvrige lokaliteter: Blåkilde (JHK), Skodbjerge (EE), Velling Bugt (EE), Sønderlem Vig (CSV,HRS), Trandum Kirke ved Karup å (GM).

Savisanger (*Locustella luscinioides*): 12380

2 stationære fugle på 2 lokaliteter. På Geddal enge blev en syngende fugle hørt allerede fra 18/4 (CH), hvilket er tidligste iagttagelse her i amtet, dog blev der i 1994, ligeledes hørt en fugl på denne dato. Fuglen blev frem til 2/5 hørt af flere (CSV,HRS,HST). På Skjern Enge opholdt der sig også en Savisanger, nærmere bestemt i Hestholm området fra 14/5 til 12/6 (JHK,HST,BJH, UJE,LBR,KIA,CSS m.fl.). Sidste år var der også observation af 2 fugle ved Vest Stadil Fjord, men arten er ikke årlig i amtet, forrige iagttagelse er fra 1998.

Kærsanger (*Acrocephalus palustris*): 12500

Et år på det jævne med 18-21 fugle på 10 lokaliteter. Ingen større optællinger i ådale eller lignende. Største lokalitet: 26/5 3 Vegenå ved Skovlund Plantage (LN,HRS,LH), 26/5 + 13/7 3 Skjern Enge (LBR,LN) 1/6 3 Tvis å og ådal (EØ), 17/6 3 Karup å (GM). Øvrige lokaliteter: Hodsager, Mejrup (EØ), Grønbjerg, Timring (LH), Vest Stadil Fjord + Rindum Enge (SEP).

Rørsanger (*Acrocephalus scirpaceus*): 12510

Nogle store ringmærkningstal fra Indfjorden: 4/8 40, 11/8 56 og 16/8 30, alle (PF).

Munk (*Sylvia atricapilla*): 12770

Munken har i adskillige tilfælde overvintret og deraf var der flere iagttagelser i vintermånederne, men i 2002, har den fulgt de andre sangeres normale mønster, med ankomst sidst i april og det nærmeste vi kommer en vinterobs. er sidste fugl 7/11 1 Tipperne (T).

Hvidbrynet Løvsanger (*Phylloscopus inornatus*): 13000

To iagttagelser af 2 fugle: 2/10 1 ringmærket 2 km syd for Søndervig (EE) og 12/10 1 Lyngvig Fyr (EE,ASF m.fl.). Denne østlige sanger er ikke årlig i amtet, men tidspunkt og sted er helt normalt. Sidste observationer af arten: 2000: 1, 1999: 1, 1998: 1.

Skovsanger (*Phylloscopus sibilatrix*): 13080

12 fugle – en mindre nedgang i forhold til de seneste par år. Første fugle 2/5 1 Tipperne (T), 2/5 1 Fjandø (PKJ), 2/5 1 Sunds (PP), 5/5 2 sy Hølgildgård Plantage (CGL), 6/5 1 Nørre Lyngvig (JAH), 8/5 2 Nr. Lyngvig (EE,UEM), 10/5 1 Lønborggård (MBA,FT), 10/5 + 11/5 1 Tipperne (T), 26/5 1 Løvbakkerne, Herning (GTA,LIO) samt sidste fund allerede 2/6 1 Rind å og ådal, hvilket bør være en ynglefugl (UJE).

Gransanger (*Phylloscopus collybita*): 13110

Mange iagttagelser. 15 iagttagelser fra marts måned, med 17/3 1 sy Søndervig som første. Sidste fugl blev set 8/11 1 Hvide Sande (OA).

Løvsanger (*Phylloscopus trochilus*): 13120

16/4 1 Skarrild (FT) er første fugl. En stor observation er 25/8 70 rastende Harboøre Tange (HHN).

Grå Fluesnapper (*Muscicapa striata*): 13350

Første fugle til normal tid 8/5 3 Nørre Lyngvig (UEM). Ynglepar: Skovlund Plantage (HRS), Sunds Sø (IS) og Grønbjerg (LH).

Hvidhalsed Fluesnapper (*Ficedula albicollis*): 13480**

Ny amtsart!! Det er første gang at den Hvidhalsede Fluesnapper officielt er registreret i amtet, da der 10/5 blev set 1 han Vest Stadil Fjord (GVJ*) sammen med 5 af de Brogede. Arten er østlig og yngler fåtalligt i Sverige, bl.a. på Øland og Gotland. Se historien andet steds i rapporten.

Broget Fluesnapper (*Ficedula hypoleuca*): 13490

Årets første 1/5 1 han Hodsager (EØ) og 1 Skarrild (FT). Ynglefund i Ringkøbing amt er ret sjældne, men 26/6 blev et par set ved en redekasse, med føde i næbbet – Østre anlæg, Ikast (NPB)

Skægmejse (*Panurus biarmicus*): 13640

Igen et rigtig godt år for Skægmejse, med over 600 fugle indsendt. Igen har Peter Flansmose (PF) ringmærket rigtig mange fugle ved Indfjorden øst for Nissum Fjord. I alt 166 mod 157 i 2001.

Fangstallene her: 11/8 – 49, 16/8 – 15, 28/8 – 12, 2/9 – 16, 11/9 – 16, 28/9 – 58.

De store tal år for år indikerer, at der en god bestand i de vestjyske fjordområder. Der bliver ikke indsendt særlig mange ynglepar, men da arten bliver set året rundt på mange lokaliteter, også i aneligt antal, må det formodes, at den yngler i disse områder.

Ynglepar + lokaliteter med observation af over 10 eksemplarer nævnes max. tal.

	Y-par	Max-tal	Observatør
Sønderlem Vig		22	(LN)
Geddal Enge		59	(LN)
Harboøre Tange		10	(MER)
Nissum Fjord/Indfjorden		58	(PF)
Vest Stadil Fjord		25	(JB)
Stadil Fjord/Hindø		12	(OA)
Tipperne	11	25	(T)
Høje Sande	2	17	(T)

Månedstal:

Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
12	0	1	17	15	0	13	126	277	117	28	2

Halemejse (*Aegithalos caudatus*): 14370

Antalsmæssigt flere fugle end i 2001. Dette skyldes især 3 halvstore vinterflokke: 4/1 9 Skjernå (HST), 7/110 Skarrild (FT), 30/1 8 Hølgildgård Plantage (OA). Ingen ynglefund.

Sumpmejse (*Parus palustris*): 14400

Igen i år mange registreringer af Sumpmejse rundt i amtet, ingen deciderede ynglefund, men 8/6 4 Abildå Brunkulseje (LH) og 26/7 2 Søndermølle (CSV) må være lokale par. Største tal er 27/11 6 Dejbjerg Hede (JHK) og 27/1 5 Borris Hede (KIA).

Fyrremejse (*Parus montanus*): 14420**

Igen en ny art for Ringkøbing Amt!! og så endda med 2 SU-godkendte observationer. Fyrremejsen var en art, som vi i grunden har ventet på i flere år, da arten er set i vore sydlige nabo-amter og bl.a. har været ynglefugl i Ribe amt gennem flere år. 2 fund er godkendt af SU: 31/3 3 Borris Hede ved udsigten (EE*) – læs mere sidst i bladet, 6/7 1 ca. en km vest for Pumpestation Nord (Henrik Kisbye*). Desuden en observation fra Stråsø Plantage i oktober – er desværre ikke tilsendt SU. Et fund fra Ilskov i april blev desværre forkastet.

Topmejse (*Parus cristatus*): 14540

Store tal/optællinger af denne art, nævnes ikke ofte, så 5/10 25 Myremalm Plantage (TOM), må siges at være helt pænt.

Spætmejse (*Sitta europaea*): 14790

I forhold til tidligere, meget få fund indsendt (25 fugle på 11 lokaliteter). Ingen ynglefund. Største forekomst 17/3 4 Nørre Vosborg (OA). Øvrige lokaliteter: Holstebro 1 (OA), Hølgildgård Plantage 1 (OA,TOM), Rind Plantage 2 (NPB), Blåkilde 2 (JHK), Sdr. Feldborg Pl. 1 (GTA), Lønborggård 1 (JHK), Helle Sø 1 (LN), Kilen 2 (CSV), Sevel 1 (LN), Ringkøbing (JB).

Træløber (*Certhia familiaris*): 14860

Antal observationer omtrent som sidste år. Ingen sikre ynglefund, men de fleste fugle indsendt fra potentielle yngleområder. Sjovt nok er alle lokaliteter "nye" i forhold til 2001, men det viser også at Træløber er en fugl, som man tilfældigt "falder over", da den nok er udbredt i amtet, men er meget lidt iøjnefaldende. Alle fund er med 1 eller 2 fugle bortset fra 25/3 6 Nordeuden af Stubbergård Sø (TN). Øvrige: Hølgildgård Plantage (OA,TOM), Amtmandens Lund, Ringkøbing (SEP), Gjøven, Sevel (LN), Blåkilde (JHK), Ndr. Feldborg Pl. (OO,EØ), Tipperne (T), Grev Molktes Pl. (HST), Myremalm Pl. (TOM).

Pungmejse (*Remiz pendulinus*): 14900

Slet ingen observationer i 2002 !!

Tendensen er gået i den retning i de senere år, hvor der heller ikke har været ynglefund i Ringkøbing Amt. Observationer de seneste år 2001: 7, 2000: 2, 1999: 1 par – 4 fugle i alt, 1998: 1 par – 6 fugle i alt. I amtet skal vi helt tilbage til 1985 for at finde et år uden observationer af Pungmejse.

Rødrygget Tornskade (*Lanius collurio*): 15150

Første fugle 8/5 2r + 2sy Nørilund Plantage (NPB). Adskillige ynglefund: 2-4 par Borris Hede, 2 par Vind Hede (LH), 1 par min. 1 unge Ørnvej (LH), 1 par m. 3 unger Donsø Sande (EØ), 1 par Stubbegård Sø (HRS), 1 par m. 3 unger Lyngvig Fyr (OA). Årets sidste var 2/9 1 familieflok bestående 2 ad + 4 IK Stubbegård Sø (LN).

Stor Tornskade (*Lanius excubitor*): 15200

I årets løb er der ikke set unger i amtet. Der er indberettet 10 sikre/sandsynlige og 2 mulige ynglepar fra 7 forskellige lokaliteter. Heraf runner Borris Hede ca. halvdelen.

Ynglebestanden i hele landet er opgjort til 20 – 25 par og amtet rummer således halvdelen af landsbestanden.

Sortkrage (*Corvus corone*): 15671

Set fåtalligt rundt i amtet og er i flere tilfælde set i par med Gråkrage 22/3 1 Sdr. Nisum (TA) og 27/3 1 Grønberg (LH). Ellers ingen store tal eller andet bemærkelsesværdigt, bortset fra at registreringerne fra år til år, ligger ret stabilt.

Ravn (*Corvus corax*): 15720

283 fugle set på 23 lokaliteter. Iagttagelser rundt fra amtet viser at denne store sorte kragefugl, med den karakteristiske ru stemme, er ved at have indtaget Vestjylland. Sikre ynglelokaliteter er Nordre Feldborg Plantage (CH) og Skovlund Plantage (HRS), men adskillige observationer fra yngleperioden indikerer også par andre steder. 3 større flokke set, hvoraf de 2 første er fugle på vej til overnatningsplads: 26/4 29 NV Nørlund Plantage (NPB) og 16/7 100 SØ Nørlund Plantage (ERH) samt 9/11 15 Ovstrup Hede (EØ).

Rosenstær* (*Sturnus rosens*): 15840

2002 var et år med invasion af Rosenstær med en del observationer på landsplan. Dette smittede af her i amtet, hvor der var hele 4 iagttagelser, hvilket er rekord for et år. Iagttagelserne var: 11/9 1 IK Harboøre Tange (SKr*,PHK*), 12/9 1 IK Haurvig (Poul Jørgensen*,MBA*,OA*), 13/9 1 ad Bork (KIA*), 15/10 1 ad Holmsland (EE*). Alle godkendte af SU. Seneste observationer i amtet ligger tilbage i 2001 med en enkelt iagttagelse: 29/10 1 IK trk. Bøvling Fjord (PHK*,HKN*) – også godkendt af SU. Rosenstær blev overhovedet ikke iagttaget i 90'erne, så forrige obs. er helt tilbage i 1987. Hermed er der truffet 9 Rosenstære i amtet. Gæst fra Sydøsteuropa.

Kvækerfinke (*Fringilla montifringilla*): 16380

En enkelt stor flok nævnes: 7/1 800 Vind Hede (OA).

Gullrisk (*Serinus serinus*): 16400

En sjælden fugl i amtet, som ikke ses hvert år, men i 2002 2 fugle: 30/3 1 M Stauning (Claus Hornemann) og 4/4 1 R Fjandø (JBK,PKJ). Observationer fra de foregående år: 2001 – 0, 2000 – 1, 1999 – 1, 1998 – 0, 1997 – 0.

Tornlris (*Carduelis cannabina*): 16600

En stor trækobs: 1/10 1700 syd Nørre Lyngvig (JOL).

Stor Gråsisken (*Carduelis flammea*): 16630

Største observationer var 25/12 50 Søndermølle (CSV), 12/1 21 Skjern Enge (JHK) og samme dag 20 Tarm Kær (JC,JCO).

Hvidsisken (*Carduelis hornemanni*): 16640

Også en sjælden fugl i amtet. En iagttagelse 14/2 1 Tarm (TM). En enkelt observation i 2001, hvilket er alt i de sidste 5 år.

Hvidvinget Korsnæb (*Loxia leucoptera*): 16650

Vinteren 2002-2003 slår antagelig rekorden i Ringkøbing amt, for denne invasionsfugl fra det Nordlige Skandinavien og videre østpå. Første fund var 24/8 2 Grev Molktes plantage (CH) og også største iagttagelse 21/12 11, er herfra (KAG). Grev Molktes Pl. er helt klart den lokalitet hvorfra der er flest observationer (OA,LN,HRS,CSV,HWJ). Også enkelte andre steder i amtet har man været heldige at kunne se denne art (max-tal for lokaliteten nævnt): 27/8 3 Klosterheden (AKV), 25/8 2 Stubberkloster Plantage (HRS,OA), 13/11 1 Ladegård Sø (LN). Sidste år var der en enkelt iagttagelse af 3 fugle ellers

skal vi tilbage til 1996, for at finde den forrige. I 1990 var der også invasion af arten og omkring 39 fugle registreredes. Total tal er antal af "iagttagelser", idet der må være en del gengangere i materialet.

Lille Korsnæb (*Loxia curvirostra*): 16680

2002 blev et rekordår, med rigtig mange iagttagelser af 2858 fugle. Således blev største observation 26/8 200 Klosterheden (TBN) – faktisk større end sidste års total. Vi skal tilbage til 1990 for at finde et år med næsten lige så mange registrerede fugle, nemlig 2318. I 1990 faldt invasionsåret ligeledes sammen med den Hvidvingede Korsnæb.

Stor Korsnæb (*Loxia pytyopsittacus*): 16680

2002 var et år med kun 3 observationer, hvoraf den ene var en halvstor flok 27/1 16 Trehøje Golfbane (OO). De øvrige: 1/9 1 Hoverdal Plantage (KEK) og 29/12 5 Blåkilde Plantage (JHK).

Karmindompap (*Carpodacus erythrinus*): 16790

Set på 2 lokaliteter 16/5 + 23/5 1 sy Lemvig (AKV). På Harboøre Tange, hvor de årligt ses (yngler?), er set 26/5 6 (JN) + 6/7 1 syngende (KKN).

Kærnebider (*Coccothraustes coccothraustes*): 17170

Iagttagelser af 51 kærnebidere i 2002.

Er set på følgende lokaliteter i yngletiden: op til 8 fugle Ndr. Feldborg Plantage (EØ,OO), 4 Myremalm Plantage (TOM), 1 par Blåkilde (JHK), 1 Skovlund Plantage (LH,HRS), 4 Borris Hede (EØ).

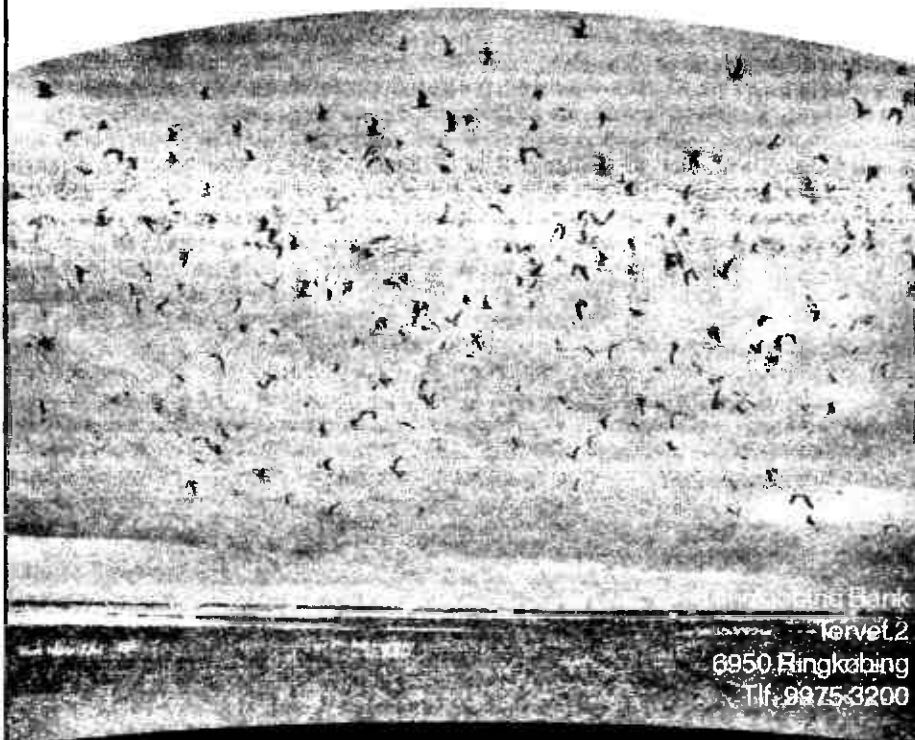
Laplandsværpling (*Calcarius lapponicus*): 18470

Kun få observationer i 2002. Et forårsfund 4/4 2 Vest Stadil Fjord (JBK). De øvrige fra efteråret var 13/9 1 Søndervig, 6 – 8/10 og 9/10 2 Nørre Lyngvig (EE), 12/10 1 Lyngvig Fyr (EE), 19/10 1 Vest Stadil Fjord (EE), 29/10 1 Harboøre Tange (OA), 17/11 1 Gjeller Sø og Odde (AKV), 29/11 1 Tipperne (T).

Luft under vingerne

Trænger din økonomi til et frisk pust? Så kom ind til os. Vi har været i Vestjylland siden 1872 og har derfor sat fokus på kundernes ønsker i mere end 130 år.

Nærheden til kunderne betyder meget for os. Ring til os eller kom ind i banken - så får vi en snak om netop dine ønsker og behov.

- det handler om mennesker...

www.ringkjoebing-bank.dk

NYE ARTER I RINGKØBING AMT

HALSBÅNDSTROLDAND VED LØNBORGGÅRD – ny art for amtet

Af Ole Amstrup, Hemmet

Søndag eftermiddag den 31. marts var de sjællandske fuglekiggere Hjalte B. Johansen, Rasmus Strack, Lasse Strandgaard og Henrik Kristensen taget til Skjern Enge for at se 1 han Amerikansk Krikand, som var fundet ved Grødepladsen. Efter denne observation kørte de videre til Præstholm lige øst for Lønborggård. Her skete der ikke så meget, før Hjalte havde fået øje på en dykand i skopet. Hans første udbrød var: "Det er da ikke en Taffeland hun!" Herefter blev der kigget nærmere på anden, og alle fire kom frem til, at det måtte være 1 hun Halsbåndstroland. Observationen blev meldt ud, og straks kom flere og flere til, inklusiv undertegnede.

Anden var stationær helt frem til 8. april, og blev set af mange fuglekiggere (et godt stykke over 100). Der blev taget en del fotos af fuglen, så dokumentationen er OK.

En kort beskrivelse:

En brunlig dykand en anelse større end Troldand, men med en hovedprofil mere å la Taffeland, dvs med store trompetkinder. Den kantede bagisse kunne af og til anes.

Farverne på fuglen mindede en smule om farverne på en Taffeland hun, men hoved- og næbtegning var markant anderledes. Fuglen havde et typisk hvidt brillestel (hvid øjenring med en bagudrettet smal hvid linie). Tøjlen bestod af en diffus lys halvmåne (næsten som hos Blåvinget And). Næbbet var gråt med et lyst bånd lige før det yderste af næbbet, som var sort. Ryggen var brun modsat Taffelændemes mere brungrå rygfarve.

Modsat Troldænderne sås i flugten et helt igennem gråt vingeband. Undervingen mindede en del om undervingen på en anden amerikaner, nemlig Amerikansk Pibeand. Fuglen havde hvide armhulefjer samt en hvid kile lidt op i vingen.

Det var første gang arten optrådte i Ringkøbing Amt. Det var 8. gang i DK. Arten yngler i Nordamerika.

Fyrremejser på Borris Hede - familiens påsketur endte med ny amtsart.

Af Erik Enevoldsen, Søndervig

Vi har i familien en påske-tradition, der bl.a. indeholder en tur ud i naturen. Og påske-dag i år 2002 var ingen undtagelse. Så da den gode frokost var vel overstået, blev termokanderne, sodavandene, kagerne og et par kikkerter sat i bilerne, og vi var klar til at køre. For vi satsede på, at vi kunne nyde eftermiddagskaffen et lunt og godt sted på Borris Hede.

Vi havde tjekket, at der var adgang til heden i påskedagene (militæret plejer at holde "åben hede" i påsken), og efter et kort besøg hos vagten trillede vi ind i det fantastiske landskab. Og ved 14.30-tiden drejede vi ind ved "Udsigten" tæt på Omme å, hvor jeg satsede på læ og varme samt måske en fugl i å-dalen - kort sagt: Et perfekt sted til familie-kaffen!

Og jeg havde knap nok fået kaffen hældt op i koppen, da der lyder et hæst "dææ-dææ-dææ" fra krattet nede i ådalen. Kaffen fik lov til at blive kold! Og familie-medlemmerne fik at vide, at nu havde de altså chancen for at se en sjælden fugl - Fyrremejse. Så alle rettede øjnene mod pilekrattet, hvorfra vi flere gange kunne høre Fyrremejsens kald, og snart dukkede mindst 3 fugle op. Fuglene fouragerede mest i pilekrattet, men var også en tur i blandingsskoven lige omkring P-pladsen, hvor vi sad, så jeg fik fine betingelser for at se og høre, det jeg skulle - for at få bestemmelsen 110% på plads.

Da jeg kom hjem, tjekkede jeg på lokalafdelingens hjemmeside, om Fyrremejsen egentlig var set tidligere i amtet - og det var den ikke! Og måske derfor står arten på den lokale SU-liste, så jeg måtte

ha' gang i papir og blyant - og beskrivelsen lød kort fortalt sådan her:

"En storhovedet Sumpmejsje med lyst vingepanel - og med en helt speciel stemme! Fuglen virker lidt større end Sumpmejsje - specielt virker hovedet større. Stemmen blev hørt flere gange - dels som et hæst "dææ-dææ-dææ" og som "di-dææ-dææ-dææ". Sort isse, nakke og stor sort hagesmæk. Stor hvid kind. Lys underside med svag brunlig tone. Brunlig ryg, hale og vinger - sidstnævnte med tydelig lyst panel i svingfjerene".

Biotopen passer perfekt til Fyrremejsje, og jeg regnede egentlig med, at der var tale om 1-2 par, der ville yngle i området. Men desværre blev de ikke (så vidt jeg ved) senere set på stedet - hverken i år 2002 eller i år.

Men for Jenny, Iver, Ingrid, Joachim, Mette, Nanna, Martin og undertegnede blev påskedag en succes - også fuglemæssigt. For uanset om man er bidt af fugle-interessen eller ej, så er det altså sjovt at være med til at opleve noget usædvanligt - så som amtets første Fyrremejsjer.

Red.: I Danmark optræder Fyrremejsjen i det sydlige Jylland, men i de seneste 10 år er der set en lille vandring mod nord. Bl.a. har Fyrremejsjen ynglet ved Filsø i Ribe Amt - knap 20 km fra grænsen til Ringkøbing Amt. Ovennævnte beskrivelse er godkendt af SU.

Hvidhalset Fluesnapper ved Vest Stadil Fjord - ny art for Ringkøbing Amt

Af Gorm Vognsen Jensen, Smørumnedre

Oversigt

Art: Hvidhalset Fluesnapper, 1 adult, han

Dato: Fredag den 10. maj 2002

Tid: Ca. 11.00 - ?

Sted: Vest Stadil Fjord - vest for læhegnet

Vejr: Skyfrit (0/8), god sigt (> 5 km),
frisk østlig vind (10 m/s Ø), 22 °C

Afstand: Ca. 25 m

Højde: Lavt - ½ - 1 m

Lys: Medlys med fint lys på fuglen

Optik: Kikkert (10x42) og teleskop (30x)

Observatører: Sonja Jørgensen, Paul Erik Thomsen og Gorm Vognsen Jensen

Beskrivelse af fuglen

Det første indtryk af fuglen var, at det var en broget fluesnapper. Den var sort og hvid og af passende størrelse. En hvid halsring åbenbarede hurtigt, at det var en hvidhalset fluesnapper.

Blissen i panden var hvid og rund (oval) uden indsnævring på midten og uden tendens til at være to pletter, som det ses på broget fluesnapper. Pletten var også stor og nåede op midt i panden.

Halsringen nåede helt rundt i nakken og var helt hvid hele vejen rundt. I nakken var ringen noget højere end på siderne af halsen. Det var som om, at der var en hvid plet i nakken. Fuglen havde desuden var en pænt stor lys overgump.

På vingerne var der de hvide pletter pænt store og der var desuden en mindre hvid plet under, som det nu er karakteristisk for arten.

Fuglen var en Hvidhalset Fluesnapper.

Situationsbeskrivelse

Jeg var denne fredag ved Vest Stadil Fjord. Jeg havde mødt Sonja Jørgensen og Paul Erik Thomsen og sammen havde vi stået i fugletårnet og kigget ud over Vest Stadil Fjord.

Fugletårnet ligger i den sydlige ende af et læhegn af grantræer, som strækker sig fra parkeringspladsen. På vestsiden af læhegnet er der en ca. 2 meter bred afvandingskanal, hvor der på vestsiden er en del pilebuskads - ca. 1½ meter højt. Der lå også nogle bunker tagrør - op til 3 meter i højden.

Vi gik over kanalen og tilbage mod parkeringspladsen langs vestsiden af læhegnet. Vi havde observeret flere småfugle (bynkefugl og stenpikker). Der var også læ og dejligt lunt.

En sort drossel sad på markvejen. Det lignede en ringdrossel, men den forsvandt. Vi stillede os bag hver vores bunke tagrør og kiggede mod nord mod et buskads af pil i håb om at få øje på droslen. Jeg så et par brogede fluesnapper sidde i pilen. Den ene havde mange hvide pletter. Da den drejede hovedet, så jeg, at den var den hvid hele vejen rundt om halsen. Den hvide plet i panden var også ekstra stor. Fuglen havde også andre kendetegn, som beskrevet ovenfor. Et pragteksempplar af en han var det. Jeg vendte om for at gå rundt om rørbunken for at fortælle Sonja og Paul Erik, at jeg havde opdaget en hvidhalset fluesnapper; men jeg mødte Paul Erik på halvvejen. Han ville fortælle, at der sad en hvidhalset fluesnapper derhenne. Det var vi enige om.

Vi studerede fuglen yderligere nogen tid - et kvarter / halv time; men brugte også tid til at kigge på andre fugle i buskadset, læhegnet og på markerne. Der var et par brogede fluesnapper, begge hanner og den ene brun.

Vi så igen droslen - det var en ringdrossel af hunkøn.

Konklusion

Jeg var ikke i tvivl om, at det var en hvidhalset fluesnapper. Det var en ny Danmarks-art for mig.

LILLE GULBENET KLIRE PÅ SKJERN ENGE - ny art for amtet

Af Ole Amstrup, Hemmet

Det var flot vejr om morgenen den 3. juni. Inden jeg skulle på arbejde på Tipperne, valgte jeg at køre en lille tur rundt om Skjern Enge. Jeg nåede flere steder langs med norddiget, hvor lyset er fint om morgenen. Ved pumpehuset øst for A11 er der en mindre grusgravagtig lavvandet sø. Her havde jeg midt i maj haft 30 temminckskyler og en del mudderklirer. Der var ingen af disse to arter, men ved første gennemgang var der 5 nilgæs. 6 klyder, nogle præstekravere og et par rødben. Jeg valgte heldigvis at lave et ekstra tjek på præstekraverne (stor/lille), da en rødbenstor klire landede tæt ved en stor præstekrave ca. 150m ude. Benene var lange og varmt brun-gule, ja til tider virkede de let rødlige i "forkert" belysning (sidelys, se også billedet) - det kunne da ikke være en rødben! Desuden var næbbet tyndt og ensfarvet mørk samtidig med, at den havde en lang hånd. Efter en snes sekunder måtte jeg sande, at jeg stod overfor en lille gulbenet klire. I starten var jeg en smule i tvivl om jeg skulle sende den ud på IBDK uden at have set den flyve. Jeg ventede nogle minutter, men der skete ikke noget. Så alligevel "vovede" jeg at få Kenneth Rude Nielsen til at sende beskeden ud. Ca. 20 minutter senere så jeg den flyve flere gange. I dokumentationsøjemed luede det at se den rigtige hale og vingeverside. Kort tid efter ankom de første twitchere. Jeg måtte af sted på arbejde. Det var så 6. fund i landet og faktisk det første for Ringkøbing Amt. Da de to seneste fund i Vejlerne (1997 og 2001) havde været publikumsvenlige blev denne fugl ikke det helt store tilløbsstykke - blev måske set af en 35-40 fuglekiggere denne dag.

Om aftenen fik jeg igen lejlighed til at se fuglen i klart bedre lys - faktisk medlys. Herved fik jeg et bedre indtryk af benfarven. De var faktisk orange-gule.

En kort beskrivelse:

En typisk klire på størrelse med Rødben - med mørkt tyndt næb og næsten damklirelange ben. Disse var som nævnt orange-gule. Lang håndsvingfjerprojektion - hånden gik ud over halen. Kun hvid øjenbrynstribe foran øjet. Kraftigt plettet på hals og bryst samt lidt på flanken. I flugten afslørede fuglen en hvid overgump + næsten hvid hale med utydelige grålige tværbånd. Ellers var resten af oversiden mørk, dog mange hvide prikker samt tydelige hvide hjåntænder på tertierne. De lange ben stak et godt stykke ud over halen.

ROSENTERNE VED AGGER TANGE OG THYBORØN – ny art til amtet

Af Ole Amstrup. Hemmet

Om formiddagen den 3. juli var Peter H. Kristensen (PHK) på Agger Tange, Viborg Amt. Han var nået ned til færgelejet, hvor der rastede en del ternere. Han var gået i gang med at tegne nogle af fuglene, da han opdagede en mindre lys terne stå sammen med nogle hav-/fjordterner. Den havde sort næb og lysere ryg end de øvrige fjord- og havterner, og han fik hurtigt mistanke om en Rosenterne (*Sterna dougallii*). Desværre fløj fuglen mod sydvest, så det blev i første omgang en meget kort observation. Heldigvis vendte fuglen tilbage ca. ½ time senere. Inden da havde PHK fået kontakt med andre fuglekiggere, så han vidste hvad han skulle se efter. Herefter blev han hel sikker og fuglen blev meldt ud. Igen forlod fuglen Agger Tange og fløj mod Thyborøn Havn (Ringkøbing Amt), hvor den angiveligt fouragerede med andre ternere.

I starten fik de fleste tililende fuglekiggere fuglen at se ved færgelejet på Agger Tange, men efterhånden fandt man ud at den fouragerede jævnligt i Thyborøn Havn. Her sås den stort set resten af dagen, og fuglen blev set af over 75 fuglekiggere.

En kort beskrivelse:

Lidt mindre end en havterne med lange røde ben og med lange hvide halefjer. Var rosafarvet på undersiden. Næbbet var helt sort og issen var også helt sort. Ryggens farve var tæt på Splittermens. I flugten var den mere kortvinget end havternerne. Vingeslagene var derfor også hurtigere og dybere. De yderste håndsvingfjer var mørke, mens der på undersiden ikke var en mørk bagkant i hånden som hos Fjord- og Havterne. Ej heller sort på yderhalen.

Fundet er fotodokumenteret.

M5740 M51 7401
Egon Østergaard
Kirkestræde 10, Hodsager
7490 Avlum

ISSN:0108-9315
Postbesørget blad
(8245 ARC)
Bladnr. 58520

Adresseliste på lokalbestyrelsen:

Gert T. Andersen, Hovedgaden 3, Hodsager, 7490 Aulum, 97 47 63 14 (Formand).
Egon Østergaard, Kirkestræde 10, Hodsager, 7490 Aulum, 97 47 62 10
Lars Holm, Sandbækvej 26, 6971 Spjald, 97 38 44 24
Lisbeth Olesen, Ingridvej 147 F, Lind, 7400 Herning, 97 12 10 39
Jette Clemmensen, Tjørnevej 3, 6880 Tarm, 97 37 25 77.
Kurt Mikkelsen, Lærkegården 9, 7620 Nr. Nissum, 97 89 19 60
Henning R. Sørensen, Adelvej 5, Sevel, 7830 Vinderup, tlf. 97 44 84 82
Ulf Esmack Møller, Gl.Skolevej, 26 st.tv. 7400 Herning, 23 60 89 89
Esben Donnerborg, Skærbækvej 36, Høgild, 7400 Herning 9721 30 23

- flere og flere
smutter forbi
på Vesterbrogade

Før du vælger ny

kikkert eller teleskop, kan det være en rigtig god idé, at tage turen ind til Naturbutikken og prøve lidt forskelligt fra det store udvalg.

Her kan du bare spørge løs og finde frem til netop det, der passer til dit behov!

Vi har stort set alle de bedste mærker på lager

- Zeiss, Leica, Swarovski, Kite, Pentax, kowa

så vi kan vise og rådgive dig

helt objektivt ud fra

dine egne ønsker.

Åbningstider:

Man.-Tors. 10-17.³⁰

Fredag 10-19,

Lørdag 10-14

-overskuddet går til fuglesagen!

NATURBUTIKKEN DOFsalg

Vesterbrogade 138A • 1620 København V. Tlf. 33 31 85 63

www.naturbutikken.dk